

INFORMACJA Z DZIAŁALNOŚCI

MUZEUM ZIEMI CHEŁMSKIEJ

IM. WIKTORA AMBROZIEWICZA W CHEŁMIE

ZA 2025 ROK

I INFORMACJE WSTĘPNE

Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie jest samorządową instytucją kultury, nienastawioną na osiąganie zysku (Art. 1 Ustawy o muzeach). Realizuje zadania statutowe w zakresie gromadzenia i trwałej ochrony dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym. Stawia sobie tak ważne cele, jak: upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów. Wśród podstawowych zadań wyróżnić trzeba prowadzenie działalności wystawienniczej, naukowo-badawczej, wydawniczej oraz edukacyjnej i upowszechnieniowej w tym organizowanie takich form działalności kulturalnej, jak: konkursy, sesje, spotkania autorskie, szkolenia, seminaria, koncerty oraz inne przedsięwzięcia promujące Muzeum i miasto. Muzealne imprezy z zakresu wystawiennictwa i działań edukacyjnych kierowane są do publiczności w różnym wieku.

II BAZA LOKALOWA

Muzeum Ziemi Chełmskiej prowadzi działalność w pięciu budynkach, których łączna powierzchnia wynosi 3090,46 m².

1. Przy ul. Lubelskiej 55 mieści się: Dyrekcja, Sekretariat, Dział Finansowy, Dział Administracyjny, Biblioteka, Dział Sztuki Współczesnej i Galeria 72, magazyny, sale wystaw czasowych. Powierzchnia użytkowa wynosi 914 m².
2. Przy ul. Lubelskiej 56A (dawna drukarnia „Zwierciadło”) mieszczą się: Dział Archeologii i Dział Etnografii, Pracownia Fotograficzna, pomieszczenia biurowe, magazyny zbiorów i sprzętu wystawienniczego, sale wystawy stałej oraz sala wystaw czasowych. Powierzchnia użytkowana wynosi 612,70 m².
3. Przy ul. Lubelskiej 57 (zespół kamieniczek mieszczańskich z XIX w.) mieszczą się: Dział Historii, Gabinet Numizmatyczny, Archiwum, Dział Przyrody i Dział Edukacji, sale wystaw stałych, magazyny zbiorów, a także magazynki: gospodarczy, sprzętu wystawienniczego oraz sklep muzealny „ZIELONA WITRYNA”, pomieszczenie warsztatowe dozorców-rzemieślników. Powierzchnia użytkowa wynosi 1287,59 m².
4. Przy ul. Św. Mikołaja 4 (dawna unicka cerkiew pw. Świętego Mikołaja) mieści się Dział Sztuki Ziemi Chełmskiej, sale wystawowe oraz magazyn zbiorów. Powierzchnia użytkowa wynosi 228,72 m².
5. Przy ul. Reformackiej 27 (piwnice budynku, 3 pomieszczenia) mieści się wystawa „Chełmska bezpieka i jej ofiary”. Powierzchnia użytkowa wynosi 47,45 m².

Muzeum w drodze darowizny pozyskało niezbudowaną nieruchomość położoną przy ul. Podwalnej 3 (Uchwała nr XLIII/374/21 Rady Miasta z dnia 30 czerwca 2021 roku) o powierzchni 482 m². Docelowo na działce powstanie nowa siedziba instytucji.

III ORGANIZACJA PRACY I ZATRUDNIENIE

Czas pracy

Muzeum czynne było dla zwiedzających:

styczeń – grudzień

wtorek – piątek: 8.00–16.00

sobota – niedziela: 12.00–16.00

dzień bezpłatnego zwiedzania: od 3 marca 2025 – czwartek (uprzednio – sobota)

Noc w Muzeum zorganizowano 17 maja, podczas której muzeum udostępniane było bezpłatnie dla publiczności w godz. 17.00–23.30.

Struktura organizacyjna

W skład Muzeum wchodzi komórki organizacyjne, w których zatrudnienie przedstawia się według stanu na 31 grudnia 2025 r.:

łącznie: **etaty – 25,75; osoby – 29,**

w tym: pracownicy merytoryczni – 16 osób,

pracownicy administracyjni – 4 osoby,

pracownicy obsługi/techniczni – 9 osób.

IV GROMADZENIE ZBIORÓW

Muzeum jest wielodziałowe, zbiory gromadzone są w zakresie: archeologii, etnografii, historii, numizmatyki, sztuki, przyrody.

Stan zbiorów na koniec 2025 roku – muzealia własne ogółem wpisane do Księgi inwentarzowej **25 530**, tj. **389 436** sztuk, depozyty 238 pozycji inwentarzowych, tj. 7 756 sztuk.

Dział	Inwentarz pozycje	Inwentarz sztuki	Depozyty inwentarz	Depozyty sztuki	Zdigitali- zowane ogółem	Zdigitali- zowane w roku
Archeologia	10 806	364 214	0	0	5032	0
Etnografia	1 415	1 442	95	342	1465	0
Historia	2 620	4 715	22	7264	680	0
Numizmatyka	4 305	12 101	0	0	781	0
Przyroda	2 606	2 752	50	77	2 309	0

17

Sztuka Ziemi Chełmskiej	847	1213	29	31	763	0
Sztuka Współczesna i Galeria 72	2 931	2999	42	42	2321	0
Razem	25 530	389 436	238	7 756	13 351	0

V DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA

W 2025 roku udostępniono ogółem 19 wystaw czasowych w siedzibie Muzeum oraz 8 wystaw zewnętrznych.

w tym: w siedzibie Muzeum:

wystaw własnych: 18 (frekwencja: 8 002 osoby);

wystaw obcych krajowych: 6 (frekwencja: 1 989 osób);

Udostępniane były także 4 wystawy stałe (frekwencja: 9 848 osób).

Zwiedzający wystawy w siedzibie muzeum – **ogółem 19 839 osób**.

Organizacja wystaw odbywała się zgodnie z harmonogramem planu pracy, według projektów opracowanych przez poszczególnych autorów – pracowników merytorycznych działów. Należy podkreślić, że organizacja wystaw uzależniona była od możliwości finansowych muzeum oraz realizowanych wniosków, na które pozyskano dofinansowanie. Udostępnienie wystaw dla publiczności poprzedzone było działaniami polegającymi na wyborze zabytków, opracowaniu scenariusza poszczególnych wystaw, przygotowaniu tekstów – charakterystyki tematyki ekspozycji. W realizacji autorskiej koncepcji uczestniczyli współpracownicy, którzy angażowali się przy oprawie plastycznej, montażu i demontażu, dokumentacji fotograficznej, projektach graficznych wydawnictw promujących wystawy.

Podejmowane były działania polegające na wyborze zabytków, opracowaniu scenariusza poszczególnych wystaw, przygotowaniu tekstów – charakterystyki tematyki ekspozycji (teksty do katalogów, informatorów, podpisy). Do realizacji autorskiej koncepcji, włączeni zostali współpracownicy zaangażowani do wykonania oprawy plastycznej, montażu i demontażu, dokumentacji fotograficznej, projektów graficznych wydawnictw oraz promocji wystaw.

WYSTAWY STAŁE

W 2025 roku udostępniano publiczności cztery wystawy stałe:

1. ***Powrót do przeszłości. Dzieje tradycyjnej kultury regionu chełmskiego***

Miejsce: ul. Lubelska 56 A

Frekwencja: 1850 osób

Wystawa (udostępniana od 2007 roku) prezentuje zbiory Muzeum z zakresu archeologii i etnografii w aspekcie podstawowych dziedzin ludzkiej aktywności – od czasów prehistorycznych po okres przedindustrialny (zbieractwo, myślistwo, rybołówstwo, rolnictwo, garncarstwo, tkactwo, ubiór i części stroju, przygotowywanie i przetwarzanie żywności, wnętrza domów, sztuka).

2. ***Skarby przyrody***

Miejsce: ul. Lubelska 57

Frekwencja: 3956 osób

Na wystawie eksponowane są okazy reprezentujące przede wszystkim florę, faunę oraz geologię oraz paleontologię naszego regionu. Wiele z nich to prawdziwe rzadkości, często zagrożone wyginięciem i wpisane do Czerwonej Księgi; należą do nich m.in.: drop zwyczajny, głuszc, kraska, suseł perełkowany, żółw błotny. Najstarszym eksponatem zoologicznym jest niedźwiedź brunatny, który został upolowany prawdopodobnie w naszych lasach w 1904 r.

3. ***„Chełm jest jego imię...” Dzieje miasta od X do XX wieku***

Miejsce: ul. Lubelska 57

Frekwencja: 3860 osób

Na wystawie w układzie chronologicznym przedstawione zostały najważniejsze wydarzenia z przeszłości Chełma. Obok archiwaliów, fotografii, militariów, planów miasta, pamiątek historycznych z różnych epok, portretów i dzieł sztuki reprezentujących wielokulturowość tych terenów, zaprezentowane zostały zabytki archeologiczne pozyskane na terenie miasta i najbliższej okolicy, pochodzące przede wszystkim z badań wykopaliskowych i nadzorów oraz odkryć przypadkowych. Wszystkie pokazane oryginały pochodzą ze zbiorów MZCh. Aby ułatwić zwiedzanie turystom z kraju i z zagranicy, teksty na ekspozycji zostały przygotowane w języku polskim i angielskim. W ramach projektu przeprowadzono konserwację kilkunastu zabytków, które zaprezentowane zostały na wystawie. Wśród najważniejszych, wyjątkowo cennych zakonserwowanych eksponatów jest dokument przyjęcia w depozyt obrazu Matki Boskiej Chełmskiej z katedry unickiej w Chełmie przez króla Jana Kazimierza, z podpisem króla, sekretarza oraz wielką pieczęcią koronną, datowany na 10.05.1651 r., starodruk z 1782 r. pt. „Koronacja Cudownego Obrazu Nayswietszey Maryi Panny w Chełmskiej Katedrze 1765”, Maksymiliana Ryłło. (chełmski biskup unicki), czy też fragment zwoju „Tory” pochodzący prawdopodobnie ze spalonej podczas II wojny światowej starej synagogi. Ekspozycje wzbogacają projekcje specjalnie nakręconych na potrzeby wystawy filmów z ożywioną archiwalną fotografią. Wystawa nie została do końca zrealizowana zgodnie z zamierzeniami autorów i ze względów finansowych musiano zrezygnować z pewnych działań dotyczących organizacji wystawy. Ekspozycja dofinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

4. *Chełmska bezpieka i jej ofiary*

Miejsce: ul. Reformacka 27

Frekwencja: 182 osoby

Muzeum obejmuje opieką merytoryczną utworzone w maju 2008 roku Miejsce Pamięci Patriotów Polskich oraz przygotowaną wystawę, poświęconą osobom prześladowanym w latach 1944–1989 przez komunistyczny aparat represyjny, w budynku przy ulicy Reformackiej 27 (dawniej Dzierżyńskiego), gdzie w okresie stalinowskim mieścił się Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego.

WYSTAWY CZASOWE WŁASNE – KONTYNUACJA

Świat Juliana Bajkiewicza

Termin: 20.09.2024–12.01.2025

Miejsce: ul. Lubelska 55

Kuratorka wystawy: Ilona Sawicka

Frekwencja: 30 osób (2025); frekwencja wystawy: 405 osób

Na ekspozycji zaprezentowano ponad 70 prac Julina Bajkiewicza - wyjątkowego chełmskiego artysty, którego 120 rocznica urodzin przypadła na 2024 rok. Julian Bajkiewicz był zafascynowany architekturą Chełma, jego zabytkami, najbardziej uczęszczanymi miejscami, ale lubił utrzymywać także mało znane zakątki, zaułki, które już nie istnieją, a mają własną fascynującą historię.

Jego malarstwo zachwyca niezwykłym bogactwem kolorów i detali, przedstawia świat oparty na architekturze Chełma i okolic, jednak w nieco odrealnionej, bajkowej wersji. Prace na ekspozycji ukazywały nie tylko najbliższy artyście świat, ale także Księżyc czy Jowisza, bowiem świat Julina Bajkiewicza był nieograniczony, gdyż tworzyła go nie tylko rzeczywistość, ale i wyjątkowa wyobraźnia artysty.

Świąta bez plastiku. Tradycyjne ozdoby świąteczne

Termin: 26.11.2024–02.02.2025

Miejsce: ul. Lubelska 56 A

Autorzy wystawy: Ilona Sawicka, Michał Kowalik

Frekwencja: 65 osób (2025); frekwencja wystawy 355 osób

Wystawa prezentowała różnorodne rekwizyty i ozdoby świąteczne związane z okresem Bożego Narodzenia niegdyś wykonywane w wielu domach. Kreatywność twórców wszelkich zdobień świątecznych najlepiej uwidacznia się przy różnorodności ozdób jakie znajdujemy na choince i podłazniczce. Użycie surowców naturalnych jak słoma, papier, opłatek czy szkło pozwala na uniknięcie wykorzystania rzeczy wykonywanych z plastiku co korzystanie wpływa na kondycję środowiska i mniejszą produkcję nie biodegradowalnych śmieci. Koncepcja wystawy prócz wątków ochrony środowiska miała na celu zachęcenie do samodzielnego wykonywania tych niewielkich dzieł sztuki w domowym zaciszu.

Dzieło złożone. Artysci Galerii 72

Termin: 01.01.–30.11.2025
Miejsce: ul. Lubelska 55
Kuratorzy wystawy: Jagoda Barczyńska, Ireneusz Pradun
Frekwencja: 1886 osób

Wystawa zaaranżowana została ze 160 utworów o charakterze dyptyków, tryptyków, kwadryptyków, pentaptyków, polipptyków, które wyszły w większości spod ręki artystów polskich, ale znaczący wkład wnieśli tu również twórcy z zagranicy: z Niemiec, Włoch, Wenezueli, Francji, Chorwacji, Szwecji, Litwy, Węgier, Słowacji, Armenii. W większości prezentowane prace pochodziły z kolekcji muzeum, ale część obiektów użyczyli autorzy z zasobów własnych. Prace powstałe w latach 1969–2023, przynależą do różnych technik: malarstwa, rzeźby, grafiki, rysunku, reliefowych opracowań, form przestrzennych, sztuki obiektu.

Maciej Duchowski. Ściana

Termin: 22.11.2024–11.02.2025
Miejsce: ul. Lubelska 55
Autorzy wystawy: Jagoda Barczyńska
Frekwencja: 250 osób (2025)

Wystawa złożona z obrazów w kolorze grafitu oraz bieli częściowo przetartej i ujawniającej reliefowe ciemne żyłkowania kabli elektrycznych, którymi pokryte są płótna wielu prac. Malarskie założenia pokazują złożony proces powstawania obrazów, gdzie na płótna nakładana jest gładź polimerowa metodą warstwa po warstwie dając zróżnicowane grubością prace o powierzchniach gładkich lub o rysie reliefowych wklęsłości i wypukłości. Prezentowane prace malarskie należą do abstrakcji przywodzącej na myśl sztukę materii. Obok malarskich opracowań pokazane zostały 3 instalacje: jedna to ściana ułożona z białych kostek-sześciąt i rzuconego na nią filmu, kolejna to szklany pokazny sześcian wypełniony suchymi opadłymi z drzew liśćmi oraz trzecia to instalacja dźwiękowa.

Łącznie na wystawie pokazano 122 prace malarskie z cyklu „Osobno”, „Osobno/Ściana”, 8 zdjęć fotograficznych oraz 3 instalacje. Kuratorka wystawy: Jagoda Barczyńska. Aranżacja: Jagoda Barczyńska, Maciej Duchowski. Wystawa zorganizowana w ramach działalności Galerii 72.

WYSTAWY CZASOWE WŁASNE – NOWE

Cały świat z pisanki... Najważniejsze atrybuty Świąt Wielkanocnych

Termin: 11.03–04.05.2025
Miejsce: ul. Lubelska 56 A
Autor wystawy: Michał Kowalik
Kuratorka: Ilona Sawicka
Frekwencja: 498 osób
Dofinansowano: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

Na ekspozycji znalazły się najstarsze pisanki ze zbiorów muzeum, wykonane w latach 40. i 50. XX wieku prace takich twórców jak Krystyna Brzuchala ze Żmudzi, Maria Wasyńczuk, Maria Marszałuk i Olga Wróblewska z Wólki Czułczyckiej. Pokazana została także duża grupa pisanek z lat 60. XX wieku, przede wszystkim Marianny Majówki (ur. 1915) z Bukowy Wielkiej. Wśród pisankarzy tworzących obecnie należy wyróżnić prace Stanisławy Mąki, tworzącej techniką batikową zarówno tradycyjne wzory, jak i opracowane przez siebie sceny rodzajowe związane z okresem wielkanocnym, takie jak „Ostatnia Wieczerza” czy „Śmigus Dyngus”. Interesującym przykładem nowatorskiego podejścia do pisanek są stworzone przez Piotra Czapkę ażurowe (richelieu) kompozycje na strusich jajach, które zdobi w motywy roślinne i zwierzęce. Poza nimi znajdziemy na wystawie pisanki reprezentujące inne regiony Lubelszczyzny, wykonane przez Michała Kowalika. Są to głównie pisanki z wzorami krzczonowskimi, lecz na potrzeby wystawy, by ukazać różnorodność, twórca wykonał także te z motywami biłgorajskimi, zamojskimi, tomaszowskimi czy z okolic Puław. Ostatnimi elementami na wystawie są pisanki z innych obszarów Polski, prezentujące niezwykle różnorodność i pomysłowość twórców wszelkich zdobionych jaj wielkanocnych.

Los tkany na krosnach... Tkanina w kulturze ludowej

Termin: 28.06.–30.09.2025
Miejsce: Lubelska 55
Kuratorzy wystawy: Ilona Sawicka, Michał Kowalik
Frekwencja: 599 osób

Wystawa „Los tkany na krosnach... Tkanina w kulturze ludowej” przeniosła nas w czasy, gdy tkaniny wykonywano wyłącznie z naturalnych włókien roślinnych i zwierzęcych, pochodzących najczęściej z własnego gospodarstwa. Na wystawie zaprezentowano przedmioty służące do obróbki włókien, produkcji nici i tkanin, ich szycia i zdobienia. Pokazane zostały elementy pięknych ręcznie wykonanych strojów ludowych, haftów oraz bielizny pościelowej. Znalazły się na niej także przykłady ręcznie wyszywanych obrusów, makatek, a także przedmioty służące do pielęgnacji tkanin. Wszystkie zaprezentowane muzealia pochodziły ze zbiorów Muzeum Ziemi Chełmskiej.

Wystawa miała walor edukacyjny, pozwoliła prześledzić etapy produkcji nici, tkanin i sztych z nich ubrań. Stanowiła przypomnienie tego nieodzowny elementu codzienności, który niegdyś wymagał wiele pracy, wysiłku i stanowił inwestycję na lata.

Z papieru wycięte. Dziedzictwo wycinanki lubelskiej

Termin: 30.09–26.10.2025
Miejsce: Lubelska 56 A
Autor wystawy: Michał Kowalik
Frekwencja: 125 osób

Ekspozycja prezentująca kilkadziesiąt autorskich wycinanek Michała Kowalika prezentowała różnorodne wycinanki stworzone w oparciu o tradycyjne motywy wycinankarskie z obszaru Lubelszczyzny. Na ekspozycji mogliśmy zobaczyć zarówno wycinanki okrągłe, kwadratowe

w postaci gwiazdy czy rozet, ale także i rzadziej spotykane wycinanki firankowe, służące niegdyś jako ozdoby okien. Oprócz tego mogliśmy odnaleźć także i wycinanki o wielokulturowym charakterze tj. mizrach. Projekt wystawy zakładał ukazanie nieoczywistej gałęzi materialnego dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny i zachęcanie do samodzielnych eksperymentów z nożyczkami i papierem.

Zadanie zrealizowano w ramach stypendium artystycznego Michała Kowalika „Młody twórca kultury” z programu wsparcia artystów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego

Roman Śledź. Epifanie

Termin: 24.10–31.12.2025

Miejsce: Lubelska 55

Kuratorka: Ilona Sawicka

Frekwencja: 122 osoby

Dofinansowano Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

Wystawa prezentująca twórczość Romana Śledzia, niezwyklego artysty wywodzącego się z nurtu sztuki ludowej, którego twórczość zaskakuje, łamie zastane wzorce i konwencje zachwycając niepowtarzalnym stylem. Siłą jego twórczości jest autentyczność. Jest artystą samorodnym, który nikogo nie naśladuje, a tematyka jego rzeźb wynika z własnych przemyśleń i autentycznej wewnętrznej potrzeby. Dar tworzenia i pasja połączone z niezwykłą wrażliwością zadecydowały o wysokim poziomie artystycznym i niepowtarzalności jego rzeźb.

Na wystawie zaprezentowano ponad 40 rzeźb Romana Śledzia, które należą do zbiorów Muzeum Ziemi Chełmskiej. Jest to jedna z największych kolekcji muzealnych prac artysty w Polsce. Zawiera pełny obraz całej już blisko 60-letniej twórczości artysty. Poczynając od najstarszych prac z 1968 roku, po wykony niedawno cykl różańcowy, który miał swoją premierę właśnie na tej wystawie.

Nabytki Gabinetu Numizmatycznego

Termin: 17.05.–07.09.2025

Miejsce: Lubelska 56A

Koordinator/kurator: Magdalena Mąka

Frekwencja: 693 osoby

Na ekspozycji zaprezentowano ponad 200 sztuk numizmatów stanowiących dar Narodowego Banku Polskiego z lat 2010–2024. Emisja monet kolekcjonerskich i okolicznościowych stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci oraz do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Monety kolekcjonerskie wykonywane są ze złota i srebra i często są uatrakcyjniane poprzez dodanie elementów wykonanych z innych materiałów – np. bursztynu, krzemienia pasiastego czy szkła lub technik dodatkowych, np. nadruków wykonanych w technice tampondruku, druku UV, selektywnego złocenia czy matowienia laserowego. Na wystawie zaprezentowano monety kolekcjonerskie i okolicznościowe, w ramach serii tematycznych: Dzieje Złotego; Herby Województw.– Hetmani Rzeczypospolitej; Historia jazdy polskiej; Historia monety

polskiej; Historia polskiej muzyki rozrywkowej; Historyczne Miasta Polski; Miasta w Polsce; Odkryj Polskę; Poczet królów i książąt polskich; Polscy malarze XIX/XX w.; Polscy podróżnicy i badacze; Polska droga do wolności; Polski Rok Obrzędowy; Polskie banknoty obiegowe; Polskie Kluby Piłkarskie; Polskie okręty; Polskie Termopile; Skarby Stanisława Augusta; Skarby sztuki medalierskiej; Stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości; W Polskę wierzę; Wielcy polscy ekonomiści; Wielkie aktorki; Wielkie bitwy; Wyklęci przez komunistów żołnierze niezłomni; Zabytki kultury materialnej w Polsce; Zamki i pałace w Polsce; Zwierzęta świata. Projektantami poszczególnych egzemplarzy byli: Andrzej Nowakowski; Ewa Tyc-Karpińska; Urszula Walerzak; Ewa Olszewska-Borys; Robert Kotowicz; Dominika Karpińska-Kopiec; Dobrochna Surajewska; Grzegorz Pfeifer; Sebastian Mikołajczak; Paweł Pietras; Anna Wątróbska-Wdowiarska.

Wystawę zorganizowano w ramach zbiorów Gabinetu Numizmatycznego Muzeum w Chełmie.

Lehniccy w służbie Rzeczypospolitej

Termin: 11.11.–31.12.2025
Miejsce: Lubelska 56A
Koordynator/kurator: Magdalena Mąka
Frekwencja: 242 osoby

Wystawa przygotowana z okazji 107 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Na ekspozycji zaprezentowano cenne archiwalia m.in.: dokumenty, fotografie, korespondencję, odznaczenia, plany dóbr, artefakty związane z ziemiańską rodziną Lechnickich, pochodzącą z Serebryszcz (dziś Srebrzyszcze w powiecie chełmskim). Zaprezentowano losy Felicjana, Tadeusza, Zdzisława, Klemensa i Anny przedstawione na tle ważnych wydarzeń XX w.: odzyskania niepodległości w 1918 r., wojny 1920 r., II RP, wybranych wydarzeń okresu II wojny światowej oraz dokumenty z czasów PRL. Archiwalia te jako zespół zostały przekazane przez potomków rodziny (mieszkających w Polsce i zagranicą) w formie daru w 2019 i 2023 r.

Arkadiusz Karapuda. Wi(e)dzieć.

Termin: 28.02.–18.05.2025
Miejsce: Lubelska 55
Aranżacja: Arkadiusz Karapuda
Kurorka: Jagoda Barczyńska
Frekwencja: 707 osób

Wystawa przygotowana w ramach działalności Galerii 72, przedstawiła twórczość znanego artysty malarza, profesora Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, który zaprezentował prace w technice olejnej na płótnie, realizm iluzyjny z elementami abstrakcji geometrycznej: 7 monumentalnych płócien (300 x 350 cm) z serii *The Truth* oraz 7 prac z cyklu *The Perception* o wym. 30 x 35 cm oraz 19 płócien o zróżnicowanej wielkości wahającej się od 150 x 200 cm po prace znacznie mniejsze: 50 x 60 cm. Łącznie zaprezentowano 33 prace.

Przypadek Żołnierkiewicza: linie światła, punkty, słowa i nie tylko

Termin: 30.05.–17.09.2025
Miejsce: Lubelska 55
Aranżacja/ kurator: Michel Gauthier
Frekwencja: 616 osób

Wystawa zorganizowana we współpracy z Fundacją Stefana Gierowskiego. Na wystawie pokazano 55 prac artysty – znanego profesora Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, żyjącego w latach 1935–2018, którego twórczość została przypominana w przestrzeni Galerii 72. Artysta reprezentował malarstwo abstrakcyjne, w którym ważną rolę odgrywały lśniąco linie światła, wirujące kropki, przywodzące na myśl doświadczenia op-artu. Osobną grupę eksponatów stanowiły płótna letrystyczne, posługujące się nakładanym warstwowo tekstem, najbardziej monumentalne spośród wszystkich propozycji (160 x 135 cm). Kuratorem wystawy był Michel Gautier - znany francuski krytyk sztuki z Centrum Pompidou w Paryżu. Organizacyjną stronę wydarzenia przyjęły na siebie: Jagoda Barczyńska ze strony Muzeum Ziemi Chełmskiej oraz Natalia Gierowska z Fundacji Stefana Gierowskiego. Na wystawie pokazano łącznie **55 obrazów** wykonanych w technice akrylowej na płótnie, należące do kilku cykli problemowych artysty.

Błażej Ostoja Lniski. Obrazy pisane

Termin: 17.10.–02.12.2025
Miejsce: Lubelska 55
Aranżacja: Błażej Ostoja Lniski
Kuratorka: Jagoda Barczyńska
Frekwencja: 251 osób

Wystawa malarstwa wybitnego artysty, rektora Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, znanego nie tylko z prac malarskich, ale również znanego grafika, projektanta książek i nowych fontów czcionek. W Galerii 72 autor zaprezentował 96 prac malarskich, w tym 9 o charakterze monumentalnym (180 x 120 cm; 240 x 160 cm), pozostałe zaś płótna o kameralnym rysie, oscylowały między formatem 60 x 40 cm a 30 x 30 cm. W ramach pokazu przedstawione zostały wiodące cykle malarskie artysty z lat 2004-2025: *The Fern*; *Drzewa*; *My Way*; *I shall be in touch again soon*. Wiodącym motywem powtarzającym się na obrazach Lniskiego jest liść paproci jako symbol przemijania, odchodzenia, pamięci i pożegnania, od wieków stosowany na cmentarnych nagrobkach. Przedstawione obrazy letrystyczne obok stanu skupienia i wyciszenia, wносиły fenomen powtarzalności słów i czynności, od zawsze człowiekowi towarzyszących.

Łódź w Chełmie. Artyści łódzcy w kolekcji Galerii 72

Termin: 12.12.–31.12.2025
Miejsce: Lubelska 55
Aranżacja/ kurator: Jagoda Barczyńska
Frekwencja: 118 osób

ny

Zaprezentowanych zostało 81 prac z kolekcji Galerii 72, z zakresu malarstwa, grafiki, reliefu, fotografii, sztuki obiektu i rzeźby, które wyszły spod ręki 17 autorów. Związani z Galerią 72 od początku jej istnienia, uczestniczący w międzynarodowych plenerach organizowanych przez chełmskie muzeum w Okunince na przestrzeni lat 1985-2000, pozostawili w Chełmskim muzeum znaczący wkład dla jego zbiorów sztuki współczesnej. Są to artyści tworzący dzieje polskiej awangardy powojennej, w większości absolwenci Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, a następnie jej wykładowcy i profesorowie. Wystawa mieści dzieła z zakresu malarstwa, grafiki, rzeźby, reliefu, fotografii, obiektu artystycznego. Przedstawia prace datowane na lata 1959–2015. Obok dzieł o charakterze abstrakcji geometrycznej, pokazane zostały prace należące do nurtu conceptualnego, jak również znaczone metaforą, czy też realizmem o silnym przesłaniu trójwymiarowości. Wystawa pomyślana została jako swoiste pendant do wystawy przygotowanej przez Akademię Sztuk Pięknych w Łodzi prezentowanej na piętrze muzeum.

Szczyt wszystkiego! Wokół tkaniny, ubioru i biżuterii ASP w Łodzi

Termin: 12.12.–31.12.2025
Miejsce: Lubelska 55
Aranżacja/ kurator: Joanna Trzcińska
Frekwencja: 118 osób

Wystawa obejmuje 145 eksponatów z zakresu tkaniny, ubioru, biżuterii, galanterii damskiej, obiektów świetlnych, plakatu, rzeźby kameralnej, grafiki i plakatu. Prezentuje przede wszystkim prace nauczycieli akademickich z Instytutu Tkaniny, Druku i Stylizacji Wnętrz, Instytutu Biżuterii i Instytutu Ubioru łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych. Obok prac najnowszych, wystawione zostały prace studenckie z Archiwum ASP w Łodzi. Wystawa zadziwia różnorodnością kształtów, kolorów, mieniającego się światła, padającego cienia, użytych materiałów. Pokaz przygotowany we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, prezentuje te dziedziny sztuki, które Akademię łódzką wyróżniają spośród innych w kraju. Wystawa przygotowana organizacyjnie we współpracy z Działem Sztuki Współczesnej i Galerii 72 Muzeum Ziemi Chełmskiej.

Zenon Waśniewski. 1891–1945

Termin: 09.04.–27.07.2025
Miejsce: św. Mikołaja 4
Kurator: Ireneusz Pradun
Frekwencja: 982 osoby

Wystawa prezentowała prace Zenona Waśniewskiego w 80. rocznicę jego śmierci. Prace ze zbiorów MZCh.

W blasku świętości

Termin: 17.05.–15.06.2025
Miejsce: Lubelska 55

Aranżacja/ kurator: Ireneusz Pradun, Agata Blicharz
Frekwencja: 452 osoby

Główną część ekspozycji stanowią ikony pochodzące z dawnych cerkwi unickich, zachowane fragmenty dziedzictwa religijnego, które przez wieki kształtowało tożsamość lokalnych wspólnot. Obok nich zobaczyć można ikony prawosławne oraz malarstwo religijne w stylu zachodnim, świadczące o przenikaniu się tradycji Wschodu i Zachodu.

Jerzy Grosman. 1934–2024

Termin: 05.12.–31.12.2025
Miejsce: św. Mikołaja 4
Aranżacja/ kurator: Ireneusz Pradun
Frekwencja: 248 osób

Wystawa poświęcona zmarłemu w 2024 roku Jerzemu Grosmanowi – malarzowi, artyście, człowiekowi wielce zasłużonemu dla kultury Chełma. Oprócz dobrze chełmianom znanych pejzaży, portretów, ekslibrysów udostępnimy także rysunki do tej pory nie pokazywane.

WYSTAWY CZASOWE OBCE

Jaćwieskie eldorado. Najbogatsze cmentarzysko Jaćwingów

Termin: 17.01.–04.05.2025 r.
Miejsce: ul. Lubelska 55
Koordynator wystawy: Teresa Mazurek
Frekwencja: 501 osób

Scenariusz, teksty i dobór materiałów – Jerzy Siemaszko, Kazimierz Sobecki; teksty – Marcin Engel i Jerzy Siemaszko, aranżacja plastyczna – Renata Maskowicz-Sikorowska, Muzeum Okręgowe w Suwałkach.

Ekspozycja przybliża tematykę ludu zachodniobałtyjskiego, który zamieszkiwał pomiędzy środkowym Niemnem i Narwią, a Wielkimi Jeziorami Mazurskimi od VIII–XIII w. n.e.. Lud ten blisko spokrewniony z Prusami i Litwinami posługiwał się językiem jaćwieskim – słabo poznanym i który nie przetrwał do naszych czasów. Wystawa przedstawia dotychczasowy stan badań i wiedzy na podstawie znalezisk archeologicznych pozyskanych na cmentarzysku w Krukówku. Zaprezentowane przedmioty są materialnym dowodem istnienia ludu Jaćwingów. Prezentowane eksponaty stanowią unikalną kolekcję w zbiorach Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Żółte w zielonym. Rzecz o bursztynie lubelskim

Termin: 29.07.–10.08.2025
Miejsce: ul. Św. Mikołaja 4
Frekwencja: 101 osób

Wystawa poplenerowa współorganizowana z PANS w Chełmie, inspirowana lubelskim

12

bursztynem.

Pablo Picasso. Wojna i pokój. Los toros

Termin: 12.08.–10.09.2025

Miejsce: św. Mikołaja 4

Frekwencja: 493 osoby

Ekspozycja skupia się na dwóch niezwykle osobistych tematach, które wywarły znaczący wpływ na życie artysty oraz jego dzieła. Pierwszy z nich to „**Wojna i Pokój**”, który prezentuje grafiki wykonane w znanej paryskiej drukarni Atelier Mourlot. Dzieła te były manifestem artysty przeciwko wojnie i jej okrucieństwu oraz świadectwem jego działalności na rzecz pokoju.

Drugi z poruszanych tematów – „**Los Toros**” – to zbiór ukazujący walki byków, słynna korridę, która była często powracającym motywem w dziełach Picassa i ukazywała jego fascynację mitologią, kulturą Hiszpanii oraz tauromachią.

Wystawa wypożyczona z Centrum Art. Gallery.

Konik polski – potomek tarpana wystawa fotograficzna autorstwa Pawła Marczakowskiego

Termin: 10.01.–02.03.2025

Miejsce: św. Mikołaja 4

Frekwencja: 130 osób

Na wystawie prezentowane były fotografie Pawła Marczakowskiego, pracownika Roztoczańskiego Parku Narodowego. Ukazują one piękno i siłę konika polskiego – będącego potomkiem dzikiego tarpana, w jego naturalnym środowisku.

Dokąd zmierzamy? Fotograficzna wystawa pokonkursowa

Termin: 04.03.–30.03.2025

Miejsce: św. Mikołaja 4

Frekwencja: 103 osoby

Wystawa przedstawiała zdjęcia, które wzięły udział w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym z okazji 50-lecia Roztoczańskiego Parku Narodowego. Fotografie prezentują piękno przyrody, krajobrazu bez widocznych śladów działalności człowieka, a także relacje zachodzące między napierającą na przyrodę cywilizacją a środowiskiem naturalnym.

Wielkie ssaki epoki lodowcowej

Termin: 16.09.–16.11.2025

Miejsce: św. Mikołaja 4

Frekwencja: 661 osób

Ekspozycja prezentowała szczątki ssaków, pochodzące z różnych stanowisk Polski, zarówno z okresów lodowcowych, jak i międzylodowcowych. Na wystawie można było zobaczyć kości m.in.: mamuta, nosorożca włochatego, niedźwiedzia jaskiniowego, prążubra, jelenia

olbrzymiego i słonia leśnego, które wyginęły wiele tysięcy lat temu. Zwiedzając, można było poznać warunki, w jakich te zwierzęta żyły, zobaczyć, jak wyglądały, czym się żywiły i zastanowić się, dlaczego nie przetrwały do naszych czasów.

W ramach wystawy zostały również zorganizowane warsztaty dla grup szkolnych.

WYSTAWY CZASOWE ZORGANIZOWANE POZA SIEDZIBĄ MUZEUM

Pierwsi pasterze III tysiąclecia prz. Ch.

Miejsce: Muzeum Ziemi Biłgorajskiej w Biłgoraju

Termin: 09.10.2025

Frekwencja: 1419 osób (2025 r.)

Wystawa przygotowana na 35 barwnych planszach wzbogacona eksponatami archeologicznymi.

Ikona – kult, sztuka, dziedzictwo

Miejsce: Muzeum Zamojskim w Zamościu

Termin: 10.02.–28.05.2025

Frekwencja: 3132 osoby

Wystawa prezentująca zbiory Działu Sztuki Ziemi Chełmskiej MZCh.

Przeszłość Hańska i okolic

Miejsce: Hańsk, Izba Regionalna im. ks. Jana Dolińskiego w Hańsku

Termin: od 17 lipca 2013, trwa nadal

Wystawa „wielobranżowa”. Część poświęconą pradziejom wykonali pracownicy Działu Archeologii MZCH. Archeologię reprezentują znaleziska pochodzące z naszych zbiorów, pozyskane na stanowiskach badanych wykopaliskowo w Lucie, Dubecznie i Wojciechowie – w pobliżu Hańska. Przygotowano: trzy plansze ilustracyjno-informacyjne o poszczególnych stanowiskach badawczych i trzy gabloty ze znaleziskami krzemiennymi, kamiennymi i ceramicznymi (obrazującymi przemiany kulturowe od schyłkowego paleolitu poprzez mezolit, neolit do późnego okresu epoki brązu), w liczbie 2979 eksponatów.

Osiedle Dyrekcji Kolei Państwowych w Chełmie

Miejsce: Chełmski Dom Kultury

Termin: 19.11.–13.12.2025

Koordinator: Magdalena Mąka

Wystawa prezentowana podczas gali inauguracyjnej 100-lecie obchodów osiedla „Dyrekcja”

WYSTAWY PLENEROWE

Badania archeologiczne na Wysokiej Górze w Chełmie

Miejsce: „Wysoka Górka”

Wielkoformatowa plansza (200×520cm), na której przedstawiono relikty architektury z XIII w. – zachowane ruiny palatium Daniela Romanowicza oraz krypty i pozostałości murów świątyni Bogurodzicy w Chełmie, a także zabytki ruchome odnalezione podczas badań archeologicznych.

Konstytucja 3 Maja. Tradycje na Ziemi Chełmskiej

Miejsce: Plac dr. Edwarda Łuczковского

Termin: 28.04.–29.05.2025

Wystawa przygotowana z okazji rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Obejmuje 24 plansze na których przedstawiono historię uchwalenia Konstytucji, tło polityczne, w tym najważniejsze wydarzenia towarzyszące uchwaleniu Konstytucji, twórców ustawy zasadniczej oraz jej wielowiekową tradycję na ziemi chełmskiej.

Chełm – Warszawa 1944. Chełmscy uczestnicy Powstania Warszawskiego

Miejsce: Plac dr. Edwarda Łuczковского

Termin: 28.07.–22.08.2025

Wystawa przygotowana z okazji rocznicy wybuchu powstania warszawskiego. Zrealizowana w oparciu o publikację Z. Lubaszewskiego i J.P. Krzywickiego prezentuje sylwetki i biogramy Chełmian, biorących udział w walkach Powstania Warszawskiego. Uzupełniona o plansze poświęcone historii wybuchu powstania, przebiegu walk oraz chełmskie tablice poświęcone uczestnikom walk.

Życie i Zagłada chełmskich Żydów w 80. rocznicę „likwidacji” getta w Chełmie

Miejsce: Poczta

Termin: 06.11.2025–30.01.2026

Koordinator: Dorota Bida

Wystawa zorganizowana w ramach konkursu grantowego „Upamiętnić Zagładę” z Fundacji Forum Dialogu.

Pierwsza indywidualna ekspozycja, która skupiła się wyłącznie na społeczności żydowskiej Chełma w okresie II WŚ. Zaprezentowana została ikonografia, archiwalia i wspomnienia nieznane dotychczas mieszkańcom Chełma. Dokonano analizy każdego roku okupacji niemieckiej, następujących restrykcji, egzekucji w getcie i Zagładzie przeprowadzanej w ramach tzw. akcji „Reinhardt”.

Ekspozycja została przygotowana w oparciu o zbiory i współpracę Muzeum Ziemi Chełmskiej im. W. Ambroziewicza w Chełmie z instytucjami: Archiwum Obrazu Dziedzictwa Pruskiego bpk-Bildagentur, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma (Partner wystawy), Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Chełmie, Yad Vashem-Institut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu, Muzeum Bojowników Getta oraz członków i członkiń Chelmer Organization of Israel: Harry Sharona, Micheala

Kama, Tiri Rabinowicz, Mordechaja Levin, Yael Feder Devonshire. Na potrzeby ekspozycji zostało zakupionych 28 fotografii autorstwa Karla Arthura Petraschki. Tekst wystawy został przetłumaczony na język angielski (tłumaczenie-Mariusz Klimczak). Wystawa została objęta honorowym patronatem prezydenta Miasta Chełma Jakuba Banaszka.

Okna pamięci. Wystawa fotograficzna

Miejsce: ul. Kopernika 1

Termin: 25.07.2025–30.05.2026

Kurator: Dorota Bida

Projekt zrealizowany w ramach konkursu Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” oraz programu Mi Dor Le Dor Shtetl / Routes Network Incubator

Celem projektu „Okna pamięci” było zachowanie i upowszechnienie pamięci o przedwojennej społeczności żydowskiej Chełma poprzez nowoczesną, dostępną i poruszającą formę wizualną. Projekt zakładał przywrócenie imion, twarzy i historii dawnych mieszkańców miasta oraz symboliczne „oddanie im miejsca” w przestrzeni miejskiej. Istotnym celem było również wzmocnienie lokalnej tożsamości, budowanie dialogu międzypokoleniowego oraz tworzenie pomostu między przeszłością a współczesnością poprzez połączenie archiwalnych materiałów z działaniami artystycznymi i edukacyjnymi. Projekt wpisywał się w międzynarodowy kontekst działań sieci Routes Network Incubator, promując dobre praktyki w zakresie pracy z pamięcią, dziedzictwem żydowskim i historią lokalną.

Efektem realizacji projektu jest plenerowa wystawa fotograficzna „Okna pamięci”, zlokalizowana w przestrzeni miejskiej Chełma, w oknach historycznej kamienicy przy ul. Kopernika 1, udostępnionej na potrzeby projektu przez PUM Chełm. Ekspozycja prezentuje sylwetki dawnych żydowskich mieszkańców miasta, przywracając ich obecność w codziennym krajobrazie miejskim w sposób symboliczny i poruszający. Wystawa powstała na podstawie materiałów archiwalnych, fotografii rodzinnych oraz badań historycznych, a jej koncepcja opiera się na idei „okna” jako metafory pamięci, spojrzenia w przeszłość i jednocześnie zaproszenia do refleksji nad utraconym światem wielokulturowego Chełma. Każda z prezentowanych postaci została opatrzona biogramem, udostępnionym w wersji cyfrowej na stronie internetowej muzeum, co pozwala na pogłębienie wiedzy i samodzielne odkrywanie historii przez odbiorców. Wystawa ma charakter ogólnodostępny i jest skierowana zarówno do mieszkańców miasta, jak i do turystów. Jej plenerowa forma umożliwiła kontakt z historią poza murami instytucji kultury, czyniąc pamięć elementem codziennego doświadczenia przestrzeni miejskiej. Projekt był realizowany we współpracy międzynarodowej i sieciowej, co pozwoliło na wymianę doświadczeń oraz włączenie Chełma w szerszy kontekst europejskich działań na rzecz ochrony dziedzictwa żydowskiego. Projekt „Okna pamięci” potwierdził skuteczność działań opartych na połączeniu historii lokalnej z nowoczesnymi formami narracji wizualnej. Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem odbiorców i stała się ważnym elementem miejskiej przestrzeni pamięci, inicjując refleksję nad historią Chełma oraz losem jego żydowskich mieszkańców. Plenerowy charakter ekspozycji oraz dostępność treści w formie cyfrowej przyczyniły się do szerokiego oddziaływania projektu i jego trwałości. „Okna pamięci” stanowią przykład

dobrych praktyk w zakresie pracy z pamięcią i dziedzictwem, łącząc edukację historyczną, sztukę i działania społeczne. Projekt wzmocnił rolę muzeum jako instytucji aktywnie uczestniczącej w dialogu o przeszłości oraz odpowiedzialnej za kształtowanie świadomego i empatycznego podejścia do historii lokalnej.

VI DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA

Na bieżąco odbywało się opracowanie zbiorów, przygotowanie scenariuszy wystaw, tekstów katalogów, referatów, artykułów popularnonaukowych, kwerendy, prowadzenie badań archeologicznych, digitalizacja kart katalogu naukowego zabytków wydzielonych, udostępnionych w Internecie.

PUBLIKACJE (ARTYKUŁY ORAZ KATALOGI, INFORMATORY WYSTAW)

FILMY/ AUDYCJE FILMOWE (dostępne na platformie YouTube Muzeum Ziemi Chełmskiej oraz mediach społecznościowych)

Muzeum jest współwydawcą tytułu „Rocznik Chełmski”.

Z dziedziny archeologii:

1. T. Mazurek, *Odkryli w Haliczanach, pogrzebali w Kumowie Plebańskim*, Super Tydzień Chełmski
2. A. Bronicki, *Eneolityczna „dłutowata” siekiera płaska z miejscowości Mokre, gm. Zamość, pow. zamojski, woj. lubelskie*, „Rocznik Chełmski”, t. 29 (2025)
3. D. Łysiak, A. Bronicki, J. Libera, *Zabytki lityczne uzyskane w wyniku przypadkowych odkryć w obrębie Działów Grabowieckich na obszarze powiatu zamojskiego*, „Rocznik Chełmski”, t. 29 (2025)

Z dziedziny etnografii:

1. I. Sawicka, M. Kowalik, *Edukacyjna rola muzeum. Badania młodzieży szkolnej w Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie*, „Rocznik Chełmski”, t. 29 (2025)
2. I. Sawicka, *Obrzędy przejścia – ramy ludzkiej egzystencji*, [w:] *Kultura Wsi*, Nr 31 (4) 2025
3. I. Sawicka, *Prezentacja projektu Bug, który łączy. Tradycje regionu nadbużańskiego*, „Nowoczesne muzeum – relacje i narracje II”, red.: M. Nierzwicka, M. Zdanowski, Toruń 2025

Z dziedziny sztuki:

1. *Przypadek Żołnierkiewicza: linie światła, punkty, słowa i nie tylko*, katalog do wystawy w Galerii 72, projekt graficzny Alicja Kobza, nakład 400 egz.
2. *Artyści w fotografii Marka Szymańskiego*, projekt graficzny Tomasz Barczyk, nakład 300 egz.
3. *Arkadiusz Karapuda. Wi(e)dzieć*, projekt A. Karapuda, A. Blicharz, tekst Jagoda Barczyńska, nakład 100 egz.

4. *Błażej Ostoję Lniski. Obrazy pisane*, projekt Lech Majewski, A. Blicharz, tekst Jagoda Barczyńska, nakład 100 egz.
5. artinfo.pl/wydarzenia/przypadek-zolnierkiewicza-linie-swiatla-punkty-slowa-i-nie-tylko. Tekst autorstwa Jagody Barczyńskiej informujący o wystawie prof. Tomasza Żołnierkiewicza oraz drodze twórczej artysty
6. www.supertydzien.pl/artykul/40049,cheml-przypadek-zolnierkiewicza-swiatlo-punkty-i-pamiec-w-galerii-72
7. asp.waw.pl/wystawa-obrazy-pisane/ Tekst Jagoda Barczyńska o wystawie prof. Błażeja Ostoję Lniskiego na stronie internetowej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
8. artinfo.pl/wydarzenie/blazej-ostoję-lniski-obrazy-pisane – tekst autorstwa Jagody Barczyńskiej informujący o wystawie prof. Błażeja Ostoję Lniskiego
9. artinfo.pl/wydarzenia/szczyt-wszystkiego-wokół-tkaniny-ubioru-bizuterii-asp-w-lodzi tekst Jagoda Barczyńska
10. Jagoda Barczyńska, *Kajetan Sosnowski – artysta, który wyprzedził swój czas*, katalog wystawy *Kajetan Sosnowski, Magdalena Komar. Kiedy słońce świeci inaczej*, Biuro Wystaw/Fundacja Polskiej Sztuki Nowoczesnej, Warszawa 2025
11. Jagoda Barczyńska, *Kwadrat jako miara i determinanta sztuki*, katalog wystawy prof. Jacka Dyrzyńskiego, Galeria Opera, Teatr Wielki – Opera Narodowe w Warszawie
12. magazynszum.pl/jacek-dyrzynski-w-galerii-opera . Magazyn Szum opublikował w formie elektronicznej tekst Jagody Barczyńskiej *Kwadrat jako miara i determinanta sztuki*
13. Jagoda Barczyńska, *Tadeusz Ścibior – fotograf, artysta, uważny odbiorca sztuki i dokumentalista swego miasta*, tekst opublikowany w albumie: *Chelń w grafice i rysunkach. Jan Tadeusz Ścibior*, wydawnicy: Ewa i Wojciech Derlakowie, Oddział PTTK im. Kazimierza Janczykowskiego w Chelmie, Chelń 2025

Z dziedziny historii:

1. M. Mąka, B. Pradun, *Z żałobnej karty. Beata Grażyna Mojska-Zajęc (1965–2024)*, „Rocznik chełmski”, t. 28 (2024)
2. Z. Lubaszewski (artykuły – felietony historyczne z cyklu) „Chełmski Słownik Biograficzny” na łamach tygodnika „Nowy Tydzień”.
3. Z. Lubaszewski, *Nowe materiały ikonograficzne ikonograficzne do Stalagu 319*, „Rocznik Chełmski”, t. 28 (2024)
4. Z. Lubaszewski, współpraca z Wydawnictwem TAWA w przygotowaniu czasopisma „Egeria” (udział w pracach redakcji)

Z dziedziny przyrody:

1. I. Kitowski, *Gniazdowanie bociana białego *Ciconia ciconia* na bramkach trakcji kolejowej w okolicach Chelma*, „Rocznik chełmski”, t. 29 (2025)
2. K. Łapińska-Damps, *Inwentaryzacja stanowisk żółwia błotnego *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) na obszarze powiatu chełmskiego w gminach: Dubienka, Żmudź, Dorohusk – raport wstępny*, „Rocznik chełmski”, t. 29 (2025)

ny

Informatory i foldery:

1. *Roman Śledź. Epifanie*

Tekst: Ilona Sawicka, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie, nakład 150 egz.

2. *Cały świat z pisanki ... Najważniejsze atrybuty Świąt Wielkanocnych*

Tekst: Ilona Sawicka, Michał Kowalik, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie, nakład 150 egz.

3. *Arkadiusz Karapuda. Wi(e)dzieć*

Tekst: Jagoda Barczyńska, projekt graficzny: Tomasz Barczyk, Agata Blicharz, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie nakład: 100 egz.

4. *Błażej Ostoja Lniski. Obrazy pisane*

Tekst: Jagoda Barczyńska, projekt graficzny: Lech Majewski, Agata Blicharz, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie nakład: 100 egz.

Kalendarze ścienne na 2026

1. *Jerzy Grosman*, nakład: 200 egz.

BADANIA TERENOWE

1. Wyjazd w teren – badania terenowe dotyczące obrzędów narodzinowych – teren powiatu chełmskiego – Ilona Sawicka

2. Badania dotyczące Kół Gospodyń Wiejskich – Michał Kowalik

3. Raciborowice Kolonia – weryfikacja stanowiska – A. Bronicki, E. Hander

4. Organizacja pochówku szczątków kostnych ekshumowanych z nieznanego cmentarza w Haliczanach na cmentarzu parafialnym w Kumowie Plebańskim. Pochowanie szczątków kostnych 27 osób dorosłych i 26 dzieci – T. Mazurek, E. Hander

5. Monitoring i inwentaryzacja miejsc rozrodu żółwia błotnego w gminach: Dubienka, Dorohusk, Żmudź. Wstępne wytypowanie miejsc do inwentaryzacji zostało wykonane na podstawie analizy ortofotomapy i warstw „rzeźby terenu” w Geoportalu oraz poszukiwania polan leśnych o charakterze kserotermalnym ze splądrowanymi przez drapieżniki gniazdami z fragmentami jaj żółwia błotnego. Zostały pobrane powykluciowe resztki skorupki jaj oraz resztki skorupki jaj żółwia błotnego ze splądrowanych przez drapieżniki gniazd w celu analiz zanieczyszczeń środowiskowych (metale ciężkie) metodą ICP-OS. Badania przeprowadzone zostaną przez Instytut Agrofizyki PAN.

Podczas prac terenowych:

- przeprowadzono monitoring 19 stanowisk rozrodu żółwia błotnego zinwentaryzowanych w latach 2022-2024;
- pobrano resztki skorupki jaj z ok. 140 splądrowanych gniazd żółwia błotnego z powierzchni monitorowanych i objętych inwentaryzacją,
- zinwentaryzowano obszary w pobliżu miejscowości: Zagórnik, Skryhiczyn, Mateuszowo, Stanisławówka, Rogatka, Holendry, Dubienka (gmina Dubienka) oraz Stefanów (gmina Dorohusk);
- zlokalizowano 5 nowych miejsc rozrodu żółwia błotnego na stanowiskach, na których łącznie stwierdzono 30 splądrowanych przez drapieżniki gniazd;
- w trakcie inwentaryzacji zbierano także informacje ustne od lokalnych mieszkańców.

W wyniku przeprowadzonego wywiadu odnotowano pojawienie się żółwia błotnego w Dubience (2 miejsca), Stefanowie (gmina Dorohusk), Pokrówka, ul. Zielona oraz okolice Hrubieszowa, w pobliżu miejscowości Wolica.

Osoba przeprowadzająca inwentaryzację: Kalina Łapińska-Damps.

6. Badania terenowe nad populacją ptaków wodno-błotnych i krukowatych w krajobrazie rolniczym Pagórów Chełmskich – Ignacy Kitowski.

SESJE NAUKOWE, KONFERENCJE, SEMINARIA, SZKOLENIA

- 17.01.2025 I Forum Ośrodków Subregionalnych – udział Kalina Łapińska-Damps
- 31.01.2025 „Przyszłość sobiborskich mokradeł” – udział w konferencji – Kalina Łapińska-Damps
- Marzec 2025 Udział w webinarach Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN przygotowujących do realizacji akcji „Żonkile” – Dorota Bida
- 7–8.05.2025 Ogólnopolska konferencja naukowa. „Etnografia w muzeum. Partycypacja społeczna, zaangażowanie, współdziałanie”, Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu oraz Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Ciechanowiec, referat: **Partycypacja a edukacja na przykładzie regionalnego Muzeum Ziemi Chełmskiej** – Ilona Sawicka
- 14.05.2025 Konferencja „Siła Kobietych Opowieści – inspiracje i działania”, Centralna Biblioteka Rolnicza im. Michała Oczapowskiego w Puławach, Oddział narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, Puławy; referat: **Sytuacja Kół Gospodyń Wiejskich w Polsce** – Michał Kowalik
- 26.05.2025 Laur Konserwatorski 2025; 26 edycja prestiżowego konkursu, organizowanego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; uczestnictwo – Natalia Jędruszczak
- 30.05.2025 Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współczesne wyzwania ludzkości: nauka jako droga dialogu i porozumienia” Ukraiński Państwowy Uniwersytet im. Mychajła Dragomanowa w Kijowie, Instytut Edukacyjno-Naukowy Filozofii i Polityki Edukacyjnej, Kijów (on-line), referat: **Edukacyjna rola muzeum w kreowaniu postaw dialogu międzykulturowego** – Ilona Sawicka
- 05.06.2025 III Konferencja Muzeów wpisanych do Państwowego Rejestru muzeów, Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej – Natalia Jędruszczak
- 26.06.2025 „Lubelski bursztyn – nowe horyzonty”, konferencja zorganizowana przez Państwową Akademię Nauk Stosowanych w Chełmie, udział – Kalina Łapińska-Damps, Małgorzata Cymborska
- 06.07.2025 Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Niepełnosprawność – kultura i społeczeństwo” Ośrodek badawczy Facta Ficta, Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa Uniwersytetu w Siedlcach, Wrocław; referat: **Niepełnosprawność w kulturze ludowej – brzemie, dopust boży czy działanie mocy nadprzyrodzonych?** – Michał Kowalik
- 14–18.07.2025 udział w Letniej Szkole Otwartej organizowanej przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, która odbywała się na platformie ClickMeeting.

W programie znalazły się webinary prowadzone przez ekspertów z Muzeum POLIN, Uniwersytetów i organizacji pozarządowych – Dorota Bida

25.07.2025 Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Reprezentacje płci: obrazy, narracje, strategie”, Instytut Filologii Polskiej Uniwersytet Gdański, Ośrodek Badawczy Facta Ficta, IJiL Uniwersytetu w Siedlcach, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu, Wrocław; referat: **Role płciowe a uczestnictwo w życiu KGW – główne narracje, identyfikacja, stereotypizacja** – Michał Kowalik.

18–19.09.2025 udział online w szkoleniu organizowanym przez Narodowy Instytut Muzeów pn. „Prewencja konserwatorska – główne czynniki deterioracji zbiorów muzealnych” – Magdalena Mąka

26–27.09.2025 Udział w Seminarium „Shtetl Routes Network Incubator” w Ośrodku „Brama Grodzka Teatr NN”, Lublin. Prezentacja rezultatów programu szkoleniowego i projektu wystawy fotograficznej „Okna Pamięci”, wymiana doświadczeń z uczestnikami i nawiązanie kontaktów w sieci Shtetl Routes – Dorota Bida

14.10.2025 udział online w spotkaniu informacyjnym dotyczącym Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego priorytet Wspieranie działań muzealnych. Podczas spotkania omówiono najważniejsze wymagania formalne programu oraz kwestie praktyczne dotyczące składania wniosków w naborze na rok 2026 – Magdalena Mąka

28.10.2025 Uczestnictwo w seminarium naukowym Pająki lubelskie – ochrona, dokumentacja, popularyzacja; Stowarzyszenie Twórców Ludowych, Lublin, referat: **Rola depozytariuszy w promowaniu pajaków na Lubelszczyźnie** – Michał Kowalik

13.11.2025 Na ramionach olbrzymów. Dzieje i perspektywy archeologii na Lubelszczyźnie. Konferencja zorganizowana przez Muzeum w Krasnymstawie i Instytut Archeologii UMCS w Lublinie, referat: **Działalność naukowo-badawcza pracowników Działu Archeologii Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie w latach: 2013–2025** – Andrzej Bronicki

11–12.12.2025 Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ludowe historie kobiet. Pamięć i doświadczenie” organizowanej w ramach Mikołajek Folkowych, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin, referat: **Nieczyste, niebezpieczne, święte? Ambiwalencja w postrzeganiu kobiet w kulturze tradycyjnej** – Ilona Sawicka

11–12.12.2025 r. udział online w szkoleniu organizowanym przez Narodowy Instytut Muzeów pn. „Badania proveniencyjne zbiorów muzealnych” – Magdalena Mąka

VII DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA

W ciągu roku organizowane były wykłady, lekcje muzealne, warsztaty i inne formy pracy oświatowej z zakresu archeologii, historii, etnografii, historii sztuki, przyrody.

Rejestr uczestników, poszczególnych form działalności oświatowej, prowadziły poszczególne działy oraz sekretariat.

WYKŁADY, ODCZYTY, PRELEKCJE, SPOTKANIA

Lokalne historie 10 spotkań, 222 osoby

1. Cerkiew pw. św. Mikołaja w Chełmie

ny

2. Gustaw Orlicz-Dreszer i wyzwolenie Chełma w 1918 r.
3. Zagłada ludności żydowskiej w Chełmie (z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu)
4. Paweł Fontana w kręgu chełmskiego baroku (260. rocznica śmierci)
5. 115. Rocznica powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Chełmie
6. Ostatnia wizyta Józefa Piłsudskiego w Chełmie
7. Pobyt Tadeusza Kościuszki na Lubelszczyźnie w świetle źródeł historycznych i archeologicznych
8. Rzymskokatolicka diecezja w Chełmie (w 650. rocznicę powstania)
9. Likwidacja getta w Chełmie w relacji Aurelii Jaworskiej
10. Ulica Lubelska – historia i obiekty

28.01.2025 udział w konferencji pt. „Pamiętamy – w 85. rocznicę wydarzeń w Komunalnym szpitalu Psychiatrycznym w Chełmie”, organizowanej przez Szkołę Policealną – Medyczne Studium Zawodowe im. Władysławy Szoc w Chełmie. Przygotowanie prezentacji i wygłoszenie referatu pt. „Niemiecka akcja T4”.

14.02.2025 udział w miejskich obchodach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej.

Prelekcje poza siedzibą muzeum:

1. 30.04.2025 w ramach akcji Żonkile odbyło się spotkanie w Bibliotece Pedagogicznej „Szmul Zygielgojm – bohater z Chełma i głos oporu w czasie Zagłady”. Udział SP nr 5, 8
2. 27.07.2025 w ramach współpracy z Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Wojsławicach, podczas XVI Spotkania Trzech Kultur, przeprowadzono wykład i warsztaty pt. „Wokół świąt żydowskich”.

Z dziedziny przyrody: 5 wykładów, 5 tematów, 193 osoby

1. Wykład dr hab. Ignacego Kitowskiego pt.: ***Zagrożone gatunki zwierząt i parki narodowe w gradiencie oddziaływania konfliktów zbrojnych***
2. Wykład dr hab. Ignacego Kitowskiego pt.: ***Czy zmiany klimatyczne spowodują zanik populacji kukulki *Cuculus canorus* na wschodzie Polski?***
3. Wykład dr hab. Ignacego Kitowskiego pt.: ***Wyzwania ornitologii sądowej*** (z okazji Międzynarodowego Dnia Ptaków)
4. Wykład dr hab. Ignacego Kitowskiego pt.: ***Żołna *Merops apiaster* – piękny i ekspansywny przybysz z południa Europy*** (w ramach Nocy Muzeów)
5. Wykład dr hab. Ignacego Kitowskiego pt.: ***Jak interakcje ze zwierzętami mogły inicjować różne adaptacje u archaicznych ludzi***

Poza siedzibą Muzeum: 1 prelekcja, 25 osób

1. *Co powinniśmy wiedzieć o przyrodzie Ziemi Chełmskiej*. Prelekcja Kaliny Łapińskiej-Damps promująca wystawę Rafała Sieka: (Dom Kultury w Wojsławicach)

LEKCJE MUZEALNE

ZREALIZOWANO: 6 TEMATÓW, 16 LEKCJI, 443 OSOBY
(w siedzibie muzeum)

Z dziedziny etnografii: 1 temat, 10 lekcji, 166 osób

1. Pisanki – wiosenne malowanki

Z dziedziny historii: 3 tematy, 4 lekcje, 120 osób

1. Dzieje miasta od prehistorii po wiek XX
2. Upamiętnienie ofiar zagłady
3. Wielokulturowy Chełm

Z dziedziny przyrody: 1 temat, 4 lekcje, 97 osób

1. Sowy – nocne duchy

Z dziedziny sztuki współczesnej: 1 temat, 2 lekcje, 60 osób

1. Podstawowe pojęcia w sztukach plastycznych

WARSZTATY

ZREALIZOWANO: 45 TEMATÓW, 128 SPOTKAŃ, 2031 OSÓB

Z dziedziny archeologii: 3 temat, 6 spotkania, 83 osoby

1. Wyczarowane z gliny
2. Lepić każdy może
3. Wycieczka do wieży w Bielawinie

Z dziedziny historii: 6 tematów, 6 spotkań, 96 osób

1. Kokarda narodowa
2. Obiekty zabytkowe Chełma
3. Dawno temu w Chełmie
4. Chełm na starej fotografii
5. Muzeum pełne zagadek
6. Wielokulturowość Chełma

Z dziedziny etnografii: 13 tematów, 40 spotkań, 693 uczestników

1. Nie gryzące a wiszące. Warsztaty wykonywania pajaków
2. Warsztaty wykonywania świec woskowych (warsztaty rodzinne)
3. Bukiety ze świętego kąta. Warsztaty wykonywania kwiatów z bibuły
4. Wycinanki
5. Byczki, kraszanki czy pisanki? Warsztaty wykonywania pisanek metodą batikową
6. Nasza chata
7. Tkackie tajemnice
8. Papierowe światy. Warsztaty wycinanki żydowskiej

9. Kadzidło, pachnidło
10. Jesień już, jesionkę włóż
11. Andrzejki – ludowe wróżby andrzejkowe
12. O!płatki – warsztaty tworzenia ozdób bożonarodzeniowych z opłatka
13. Wypieczmy coś razem! Warsztaty wykonywania pieczywa obrzędowego

Z dziedziny przyrody: 15 tematów, 58 spotkań, 1014 osób

1. Zwierzęta w pastelach
2. Tajemnice wymarłego świata
3. Mikołaj z przyrodą
4. Magia zapachów
5. Sowy – nocni łowcy
6. Chronimy owady zapylające
7. Pobudzamy zmysł węchu, czyli kilka słów o naturalnych olejkach eterycznych
8. Konik polski – potomek tarpana
9. Tropem zwierząt
10. Zima w przyrodzie
11. Sowy – nocne duchy
12. Miejska dżungla
13. Wielkie ssaki epoki lodowcowej
14. Święta z naturą
15. Muzealny detektyw

Warsztaty z dziedziny sztuki: 8 tematów, 18 spotkań, 149 osób

1. Dzieło złożone. Maciej Duchowski. Ściana (Ferie w Muzeum)
2. Błażej Ostoja Lniski. Obrazy pisane
3. Spotkania ze sztuką
4. Łąkowe bransoletki przyjaźni (Ferie w Muzeum)
5. Szkoła szydełkowania. (w ramach projektu Czas na twórczość)
6. Zostań kubistą
7. Jedna linia – tysiąc pomysłów
8. Święty Mikołaj . Legenda i ikonografia

Warsztaty zrealizowane poza siedzibą MZCh:

1. Dzień Dziecka w Kumowej Dolinie
2. Warsztaty z kaligrafii podczas Pikniku Parafialnego w Parafii Chrystusa Odkupiciela.

IMPREZY/ IMPREZY CYKLICZNE

NOC MUZEÓW (17 maja) 1367 osób

Ferie w muzeum

Lato w muzeum

Mikołaj w muzeum

my

Dzień Dziecka: warsztaty prowadzone w Kumowej Dolinie

SPOTKANIA Z KULTURĄ ŻYDOWSKĄ

Termin: 25–26.07.2025

Frekwencja: 420 osób

Projekt realizowany w ramach Programu Grantowego Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Umowa z dnia 23.06.2025 r.

Współpraca: Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. Haendel w Chełmie, Chelmer Organization of Israel, Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze im. K. Janczykowskiego w Chełmie, Chełmski Dom Kultury, PUM Chełm

Dofinansowanie 8 000,00 zł

Wkład własny zł 1 223,00 zł

Wartość projektu 9 223,00 zł

Kontynuacja corocznych festiwali/spotkań z kulturą żydowską. Ideą spotkań jest organizacja wydarzeń kulturalnych o tematyce żydowskiej w Chełmie, który jest celem podróży dla wielu Żydów odwiedzających Polskę, znających Chełm jako mityczne miasteczko, znane tylko z literatury jidysz i zabawnych anegdot. Dwudniowy program proponował m.in.:

- Papierowe światy: Sztuka wycinanki żydowskiej – warsztaty
- Okna pamięci – wystawa fotografii postaci znanych i mniej znanych ze społeczności żydowskiej Chełma; wykorzystano okna w budynku przy ulicy Kopernika 1
- Sztuka pisania. Alef-Bet w praktyce – warsztaty kaligrafii alfabetu i podstawowych zwrotów hebrajskich
- Między pismem a płótnem: Spotkania Bruno Szulza i Zenona Waśniewskiego – wydarzenie artystyczno-performatywne w wykonaniu Pawła Smagały (recytacja), Agnieszki Szulz-Brzyskiej (fortepian) i Marcina Króla (skrzypce)
- Wędrówka przez historię. Śladami żydowskiego dziedzictwa w Chełmie – spacer historyczny
- Yuri Vedenyapin – recital słowno-muzyczny
- koncert zespołu StreetWhispers (koncert współorganizowano z Chełmskim Domem Kultury w ramach cyklu koncertów Muzyczna Studnia)

Spotkaniom towarzyszyły plakaty oraz kurier festiwalowy (100 szt.)

SEANSE FILMOWE (wszystkie wyświetlane filmy związane są z obsługą wystaw i prowadzonymi zajęciami)

Muzeum we współpracy z Chełmskim Domem Kultury realizowało projekt KINO LETNIE na dziedzińcu przy ul. Lubelskiej 57

KONCERTY: 8 koncertów, 451 osób

1. Nominacje do Rady Kultury

2. XII Zjazd Wojewódzkiego Związku Lubelskiego Oddziału Weteranów Rezerwistów WP
3. Anna Bobruś i Jerzy Wawryniuk
4. Koncert chórów Partytura i Cantate Deo
5. Wydarzenie performatywne w ramach Festiwalu Kultury Żydowskiej Między pismem a płótnem. Spotkanie Bruno Schulza i Zenona Waśniewskiego
6. Koncert Joszy Cwika w ramach Festiwalu Spotkania z Kulturą Żydowską
7. Międzynarodowy Festiwal Śladami Singera, koncert Joszy Cwika, współpraca z CHDK
8. Koncert Agnieszki Schulz-Brzyskiej z uczniami Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Idy Hendel w Chełmie

KONKURSY: **1 konkurs, 35 osób**

Drugie życie zużytych ubrań

Koordynator: Kalina Łapińska-Damps

Konkurs wsparło Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Chełmie
Konkurs skierowany był do uczniów szkół podstawowych (kl. 4–6), ponadpodstawowych oraz dorosłych z miasta Chełma i powiatu chełmskiego. Miał on na celu podwyższenie świadomości ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez odpowiednie zagospodarowanie zużytych ubrań przeznaczonych do wyrzucenia i stworzenia z nich nowych, użytecznych rzeczy według własnego pomysłu.

VIII ZWIEDZAJĄCY

W 2025 roku ogółem odwiedziło muzeum **19 839 osób**

Liczba odwiedzających social media: 946 919.

IX KONSERWACJA

W roku 2025 przeprowadzało 22 konserwacje pełne oraz 3 zachowawcze.

X MUZEALIA

Powiększanie zbiorów dokonywano poprzez zakupy, dary, depozyty.

ZAKUPY

Zakupy do Działu Etnografii 67 szt. na kwotę 3 700,00 zł

KW 1768 – Pająk lubelski, wyk. J. Jusza

KW 1769 – Pająk kierzec, wyk. G. Dziekońska

KW 1770 – Szopki ze słomy, 2 szt.

h

KW 1771 – Czarownica ze słomy
KW 1772 – Czarownica ze słomy
KW 1773 – Czarownice ze słomy (małe), 3 szt.
KW 1774 – Ludziki ze słomy, 4 szt.
KW 1775 – Aniołki ze słomy, 3 szt.
KW 1776 – Gwiazdki ze słomy, 7 szt.
KW 1777 – Dzwoneczki ze słomy, 2 szt.
KW 1778 – Ślimaczki ze słomy, 3 szt.
KW 1779 – Kołeczka ze słomy, 2 szt.
KW 1780 – Rybka ze słomy
KW 1781 – Wycinanki łowickie pasowe, 2 szt.
KW 1782 – Laleczki materiałowe, 5 szt.
KW 1783 – Serwetki koronkowe (białe), 2 szt.
KW 1784 – Pompony z bibuły, 5 szt.
KW 1785 – Gwiazdki ze słomy i bibuły, 3 szt.
KW 1786 – Pajęczki ze słomy i bibuły, 3 szt.
KW 1787 – Pawie z wydmuszek, 2 szt.
KW 1788 – Grzybek z papieru
KW 1789 – Żyrandol, ozdoba choinkowa
KW 1790 – Wydmuszka zdobiona motywem krowy
KW 1791 – Pajęczek ze słomy
KW 1792 – Bombki szklane, 3 szt.
KW 1793 – Bombki z wycinankami, 3 szt.
KW 1794 – Szpic malowany
KW 1795 – Serwetka siateczkowa, biała
KW 1796 – Serwetka siateczkowa, żółta
KW 1797 – Serwetka z haftem kaszubskim

DARY

Liczba pozyskanych muzealiów w roku 2025:
ogółem 107 sztuk na kwotę 160 899,50 zł,
w tym:

Dary do zbiorów Działu Etnografii
38 sztuk na kwotę 4 090,00 zł

Dary do zbiorów Działu Sztuki Ziemi Chełmskiej
3 sztuki na kwotę 43 509,00 zł

Dary do zbiorów Działu Sztuki Współczesnej i Galerii 72
4 prac na kwotę 127 000,00 zł

Obiekty pozyskane do zbiorów Działu Archeologii
3865 artefaktów (sztuk) Chełmska Delegatura WUOZ w Lublinie – przekazy z badań

terenowych oraz osób prywatnych.

XI RUCH MUZEALIÓW

Odbywało się użyczanie zabytków własnych na wystawy do innych muzeów i galerii sztuki oraz wypożyczanie z innych muzeów i z instytucji, również z kolekcji prywatnych do ekspozycji czasowych w siedzibach własnych. Ruch muzealiów dokumentują protokoły zdawczo-odbiorcze sporządzane przez osoby upoważnione.

XII WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I OSOBAMI PRYWATNYMI

Wsparcie projektu realizowanego przez Centrum Wolontariatu Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, poświęconego upamiętnieniu ofiar obozu zagłady w Sobiborze. Działania obejmowały przeprowadzenie kwerend archiwalnych w chełmskim oddziale Archiwum Państwowego w Lublinie, co przyczyniło się do opracowania biogramów ofiar Zagłady z Chełma oraz podniesienia jakości badań nad historią lokalnych społeczności żydowskich. Biogramy te zostały następnie zaprezentowane podczas uroczystości w Muzeum i Miejscu Pamięci w Sobiborze.

Kontynuacja współpracy z muzeami w kraju, przedszkolami, szkołami, uczelniami wyższymi, stowarzyszeniami, kolekcjonerami oraz osobami prywatnymi.

Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie,

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie,

Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Chełmie,

Uniwersytet Trzeciego Wieku,

Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Idy Haendel w Chełmie,

Urząd Celno-Skarbowy w Białej Podlaskiej Oddział w Chełmie,

parafia prawosławna pw. Jana Teologa w Chełmie,

parafia rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Chełmie,

parafia rzymskokatolicka pw. Rozesłania Świętych Apostołów,

PTTK im. Kazimierza Janczykowskiego Oddział w Chełmie,

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Chełmie,

Chełmska Biblioteka Publiczna im. M. P. Orsetti w Chełmie,

Chełmski Dom Kultury,

Polska Akademia Nauk,

Archiwum Państwowe w Lublinie,

Uniwersytet Warszawski,

Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II w Lublinie,

Biblioteka KUL

UMCS w Lublinie,

Forum Dialogu,

Muzeum Roztoczańskiego Parku Narodowego,

Archiwum Akt Nowych w Warszawie,

Żydowski Instytut Historyczny im. E. Ringelbluma,

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
Biblioteka Narodowa w Warszawie,
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie,
Wojewódzka Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie,
Muzeum Archeologiczne w Krakowie,
Muzeum Okręgowe w Suwałkach
Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym,
Muzeum Narodowe w Warszawie,
Muzeum Regionalne w Krasnymstawie,
Miejska Galeria Sztuki w Łodzi,
Muzeum Sztuki w Łodzi,
Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie,
Kordegarda Narodowe Centrum Kultury,
Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie,
Muzeum Historii Polski w Warszawie,
Fundacja Stefana Gierowskiego w Warszawie,
Muzeum Narodowe w Lublinie,
Muzeum Zamojskie w Zamościu,
Muzeum Narodowe w Kielcach,
Muzeum Archeologiczne w Krakowie,
NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Oddział Chełm,
Zespół Szkół Transportowych i Energetycznych im. ks. S. Staszica w Chełmie,
Chełmski Dom Kultury,
Biblioteka Pedagogiczna,
Młodzieżowy Dom Kultury,
Chełmska Biblioteka Publiczna im. M. P. Orsetti w Chełmie
Stowarzyszenie Rocznik Chełmski,
Gminne Centrum Sportu i Turystyki w Wojsławicach,
Gminny Ośrodek Kultury w Pawłowie,
Krasnostawskie Stowarzyszenie Twórców Ludowych,
Zespół Szkół Hotelarskich i Gastronomicznych im. K. Jaworskiego w Chełmie,
Gmina Chełm,
Teatr NN Ośrodek Brama Grodzka,
IPN Oddział Lublin,
Organizacja Chełmian w Izraelu (Chelmer Organization of Israel),
TVP3 Lublin,
Image Reklama,
Radio Bon Ton,
Super Tydzień Chełmski,
Nowy Tydzień Chełmski,
Wschodni 24
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie,
Urząd Marszałkowski,
Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug,

Poleski Park Narodowy,
Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych,
TVP Kultura,
Polskie Radio Lublin,
antifi.pl,
Usługi Archeologiczne Stanisław Gołub
Fundacja Tu i Terra
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie (Wydział Spraw Terenowcy)
Roztoczański Park Narodowy
Lucjan Gazda – PANS
prof. UAM dr hab. Kamila Pawłowska
Muzeum Ziemi PAN
Muzeum Stacja Warszawa
Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi
Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniowicach
Fundacja Promocji Artystów WACHTA ART.
Muzeum Współczesne Wrocław
Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku
Muzeum Architektury we Wrocławiu
Muzeum Śląskie w Katowicach
Uniwersytet Rzeszowski
Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

XIII DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA I PROMOCJA

W związku z działalnością wystawienniczą opracowywane były i drukowane katalogi, informatory, plakaty i zaproszenia do wystaw, udostępniane także w formie elektronicznej, m.in. na stronie www.mzch.pl, facebooku, Instagramie oraz redakcjom: Nowy Tydzień Chełmski, Super Tydzień Chełmski, Radio Lublin, Radio Bon Ton, TVP Oddział Lublin, TVP Kultura, Kurier Lubelski, ChOIT, instytucjom kultury, szkołom.

Odbywało się wysyłanie pocztą tradycyjną oraz elektroniczną zaproszeń, plakatów, charakterystyki wystaw, zdjęć dokumentujących otwarcia oraz aranżacje wystaw do polskich i zagranicznych galerii, muzeów, artystów, krytyków sztuki, stałych odbiorców, na portale internetowe poświęcone kulturze. Informacje o poszczególnych wystawach przygotowywane były w języku polskim a w szczególnych przypadkach w języku angielskim.

Współpraca z mediami:

Na bieżąco udzielano informacji i wywiadów na temat poszczególnych wystaw oraz imprez organizowanych w/przez muzeum

Wydawnictwa, **informatory i foldery:**

1. *Niezwykła moc chleba – pieczywo obrzędowe w kulturze ludowej*

Tekst: Michał Kowalik; projekt: Ilona Sawicka, Agata Blicharz, nakład: 300 szt.

2. *Niebiańskie wzniosłości, ludzkie przyjemności... Rzeźba Jana Uścimiaka*

Tekst i projekt: Ilona Sawicka, nakład: 200 szt.

3. *Święta bez plastiku. Tradycyjne ozdoby świąteczne*

Tekst: Michał Kowalik, projekt: Ilona Sawicka, Agata Blicharz, nakład: 200 szt.

4. *Pająki lubelskie – niezwykle element dziedzictwa kulturowego*

Tekst i projekt: Michał Kowalik, nakład: 100 szt.

5. *Arkadiusz Karapuda. Wi(e)dzieć*

Tekst: Jagoda Barczyńska, projekt graficzny: Tomasz Barczyk, Agata Blicharz, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie nakład: 100 egz.

6. *Błazej Ostoja Lniski. Obrazy pisane*

Tekst: Jagoda Barczyńska, projekt graficzny: Lech Majewski, Agata Blicharz, wyd. Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie nakład: 100 egz.

7. Kurier festiwalowy. Spotkania z kulturą żydowską, nakład: 200 szt.

8. Ulotki muzealne, nakład 200 szt.

9. Mapa dziedzictwa i miejsc pamięci. Śladami żydowskiego Chełma, nakład 1000 szt.

Kalendarze ścienne na 2026

1. *Jerzy Grosman*, nakład: 200 egz.

XIV PROGRAMY OPERACYJNE

Muzeum złożyło w 2024 oraz w 2025 z realizacją w 2025 roku 18 wniosków o łącznej wartości 1 360 556,70 zł

Rozpatrzone POZYTYWNE

5 wniosków o łącznej wartości projektów 33 573,00 zł

1. *Chełm w sercu. Przeszłość. Pamięć. Przyszłość*

Konkurs grantowy Fundacji Forum Dialogu

Koordinator: Dorota Bida

Dotacja 8 000,00 zł

Projekt miał na celu pogłębienie wiedzy na temat dziedzictwa i historii społeczności żydowskiej Chełma oraz budowanie postaw empatii, odpowiedzialności i dialogu międzypokoleniowego, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży. Istotnym założeniem projektu było łączenie edukacji historycznej z bezpośrednim kontaktem z potomkami chełmskich Żydów oraz osobistymi świadectwami dotyczącymi Zagłady, a także trwałe upowszechnianie wiedzy o lokalnych miejscach pamięci. Projekt służył wzmocnieniu relacji pomiędzy lokalną społecznością a potomkami żydowskich mieszkańców miasta oraz utrwalaniu pamięci o wielokulturowym dziedzictwie Chełma.

W ramach projektu zrealizowano szereg działań edukacyjno-historycznych i artystycznych. Spotkania edukacyjno-historyczne odbyły się w siedzibie Muzeum Ziemi Chełmskiej. Skierowane były do młodzieży szkolnej i poświęcone dziedzictwu oraz pamięci społeczności żydowskiej miasta.

Realizacja projektu wzmocniła rolę Muzeum Ziemi Chełmskiej jako instytucji pamięci, edukacji i dialogu społecznego.

W ramach projektu zorganizowano:

- spotkania z potomkiem Chełmian – Davidem Hadad
- Akcję Żonkile
- spotkanie z Yossi Alsterem potomkiem uciekiniera z Sobiboru
- spotkanie z Wiesławem Betiukiem
- spektakl „Zadra” w wykonaniu grupy teatralnej OKO (GOK w Rudzie Hucie)
- 83. rocznicę Zagłady społeczności żydowskiej Chełma, upamiętnienie na cmentarzu i pod pomnikiem ofiar getta
- 86. rocznicę Marszu Śmierci

2. ***Czas na Twórczość: Kultura i Kreatywność dla zdrowia***

Zadanie realizowane z zakresu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Chełmie na lata 2022–2025

Realizacja Dorota Bida, Agata Blicharz, Michał Kowalik, Zbigniew Lubaszewski, Kalina Łapińska-Damps, Ireneusz Pradun, Iwona Sawicka.

Dofinansowanie: 5 850,00 zł

Celem projektu było zwiększenie dostępu do działań kulturowo-artystycznych i rekreacyjno-terapeutycznych, wspierających rozwój osobisty i społeczny dzieci, młodzieży oraz rodzin. Przeprowadzono **26** różnorodnych spotkań, w tym popołudniowe i weekendowe zajęcia w przestrzeniach muzealnych, arteterapię, warsztaty tematyczne i plastyczne, spacer historyczne oraz wydarzenia specjalne (koncert podczas Nocy Muzeów, Lato w Muzeum).

- Cały świat z pisanki – warsztaty wykonywania pisanek metodą batikową
- Szkoła szydełkowania – spotkania cykliczne uczące podstaw szydełkowania
- Muzealny detektyw – warsztaty historyczno-przyrodnicze
- Nadzieja oczu zielona. Koncert Anny Bobruś, Jurka Wawryniuka
- Arteterapia w Muzeum – warsztaty twórczego radzenia sobie ze stresem, napięciem oraz wyrażania emocji w bezpiecznej, artystycznej formie
- Magia zapachów – warsztaty edukacyjno-artystyczne
- Spotkania ze sztuką – warsztaty podczas których uczestnicy próbowali swoich sił w różnych technikach artystycznych
- Wypieczmy coś razem! – warsztaty o kulturze ludowej i roli pieczywa obrzędowego
- Chełmskie sekrety – spacer historyczny po Chełmie

W projekcie wzięło udział **497 osób**.

W kwocie dofinansowania zakupiono materiały do warsztatów, puzzle tematyczne, wykonano druki kart pracy, plakatów, dyplomów dla uczestników, wynagrodzenie dla wykonawców

N

koncertu i prowadzącej warsztaty, uczestnikom zapewniono też catering.

3. *Popularyzacja Archeologicznego Dziedzictwa Lubelszczyzny*

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego Smakuj Lubelskie

Wschodni Bank Spółdzielczy w Chełmie

Koordynator Teresa Mazurek

Dofinansowanie	5 000,00 zł (UML Smakuj Lubelskie)
Wsparcie	500,00 zł (WBS)
	<u>5 500,00 zł</u>

Celem projektu była popularyzacja dziedzictwa archeologicznego poprzez prelekcje, warsztaty i spotkania.

4. *Festiwal – Spotkania z kulturą żydowską*

25–26.07.2025

Projekt realizowany w ramach Programu Grantowego Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Umowa z dnia 23.06.2025 r.

Współpraca: Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. I. Haendel w Chełmie, Chelmer Organization of Israel, Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze im. K. Janczykowskiego w Chełmie, Chełmski Dom Kultury, PUM Chełm

Dofinansowanie	8 000,00 zł
Wkład własny zł	1 223,00 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>9 223,00 zł</u>

Kontynuacja corocznych festiwali/spotkań z kulturą żydowską. Ideą spotkań jest organizacja wydarzeń kulturalnych o tematyce żydowskiej w Chełmie, który jest celem podróży dla wielu Żydów odwiedzających Polskę, znających Chełm jako mityczne miasteczko, znane tylko z literatury jidysz i zabawnych anegdot. Dwudniowy program proponował m.in.:

- Papierowe światy: Sztuka wycinanki żydowskiej – warsztaty
- Okna pamięci – wystawa fotografii postaci znanych i mniej znanych ze społeczności żydowskiej Chełma; wykorzystano okna w budynku przy ulicy Kopernika 1
- Sztuka pisania. Alef-Bet w praktyce – warsztaty kaligrafii alfabetu i podstawowych zwrotów hebrajskich
- Między pismem a płótnem: Spotkania Bruno Szulza i Zenona Waśniewskiego – wydarzenie artystyczno-performatywne w wykonaniu Pawła Smagały (recytacja), Agnieszki Szulz-Brzyskiej (fortepian) i Marcina Króla (skrzypce)
- Wędrówka przez historię. Śladami żydowskiego dziedzictwa w Chełmie – spacer historyczny
- Yuri Vedenyapin – recital słowno-muzyczny
- koncert zespołu StreetWhispers (koncert współorganizowano z Chełmskim Domem Kultury w ramach cyklu koncertów Muzyczna Studnia)

Spotkaniom towarzyszyły plakaty (30 szt.), zaproszenia (50 szt.), kurier festiwalowy (100 szt.)

5. *Cały świat z pisanki – najważniejsze atrybuty wielkanocnego świętowania*

Projekt realizowany z wykorzystaniem środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego (Lubelskie Smakuj Życie) przeznaczonych na promocję województwa lubelskiego.

Dofinansowanie 5 000,00 zł

Rozpatrzone NEGATYWNIE

13 projektów o łącznej wartości 1 326 983,70 zł

1. ***Muzeum w Chełmie. Modernizacja wyposażenia*** (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – 365 705,00 zł
2. ***Chełm, kamienice mieszczańskie, ul. Lubelska 57/ Podwalna (XIX w.). Kontynuacja remontu elewacji*** (MKiDN) – 300 100,00 zł
3. ***Dzieje kościoła pw. Świętego Mikołaja w Chełmie. Katalog wystawy czasowej*** (MKiDN) – 96 000,00 zł
4. ***Publikacja katalogu zbiorów muzealnych pn. „Rodzina Lechnickich w służbie Rzeczypospolitej”*** (MKiDN) – 78 000,00 zł
5. ***W kręgu chełmskiego baroku. Realizacje Pawła Fontany*** (sesja naukowa i wystawa) Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, program Warto być Polakiem – 20 000,00 zł
6. ***Wydanie katalogu prac Stanisławy Mąki*** (MKiDN) – 82 000,00
7. ***Zakup kolekcji obrazów Piotra Czapki*** (MKiDN) – 24 480,00
8. ***Akademia Przyrodniczej Uważności*** (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie) – 34 530,00 zł
9. ***Inwazyjne gatunki obce – oddziaływanie na ekosystemy, aspekty prawne, działania zaradcze*** (WFOŚiGW w Lublinie) – 15 720,00 zł
10. ***Przyrodnicze Dziedzictwo Ziemi Chełmskiej – modernizacja stałej wystawy przyrodniczej*** (Fundacja PGE) – 141 906,40
11. ***Chełmskie Muzeum on line*** (Program w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności, komponent: Odporność i konkurencyjność gospodarki; segment: Muzealnictwo – Dokumentacja, archiwizacja, badania oraz popularyzacja kultury i wiedzy o kulturze) – 113 812,00 zł
12. ***Stworzone, zniszczone, odrodzone – trwanie rzeczy*** (Program w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, segment kultura ludowa i tradycyjna. Granty 2025) – 49 730,30 zł
13. ***Lubelski Śledź – rzeźby Romana Śledzia z kolekcji Muzeum Ziemi Chełmskiej (Roman Śledź. Epifanie)*** (Projekt realizowany z wykorzystaniem środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego (Lubelskie Smakuj Życie) przeznaczonych na

M

promocję województwa lubelskiego – 5 000,00 zł

OPRACOWANO I ZŁOŻONO WNIOSKI (REALIZACJA W ROKU 2026):

Muzeum przygotowało i złożyło wnioski na dofinansowanie 7 projektów o łącznej wartości 832 373,00 zł

1. Zakup kolekcji obrazów Piotra Czapki

Program Narodowego Instytutu Muzeów „Rozbudowa zbiorów muzealnych” w ramach naboru II/2025 dofinansowany z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Koordinacja projektu: Ilona Sawicka

Dotacja	24 480,00 zł
Wkład własny	0,00 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>24 480,00 zł</u>

Realizacja projektu zakładała następujące działania:

1. Zgromadzenie dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku (przygotowanie opinii eksperckiej, uzyskanie opinii konserwatorskiej, protokół Komisji Zakupu i Wyceny Muzealiów, dokumentacja fotograficzna wykonana w miejscu przechowywania rzeźb - Poznań)

2. Aktualizacja wniosku i przygotowanie niezbędnych dokumentów

3. Zakup kolekcji, transport, umieszczenie kolekcji w magazynie, opracowanie kart katalogu naukowego

Opracowanie części merytorycznej sprawozdania

Przygotowanie aktualizacji wniosku i dokumentów do rozliczenia

Sprawdzenie i wysłanie aktualizacji raportu końcowego z uzupełnioną częścią rozliczenia finansowego.

Zakup 28 obrazów za łączną sumę 24 000,00 zł:

2. Stworzone, zniszczone, odrodzone – trwanie rzeczy

Program w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, segment kultura ludowa i tradycyjna. Granty 2025

Koordinacja projektu: Ilona Sawicka

Dotacja	35 688,00 zł
Wkład własny	14 042,30 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>49 730,30 zł</u>

Przedsięwzięcie zakładało stworzenie wystawy oraz serii warsztatów. Ekspozycja „Stworzone, zniszczone, odrodzone - trwanie rzeczy” która opowiadać ma opowiadać historię rzeczy tworzonych manualnie przez rękodzielników i twórców ludowych, jakie niegdyś służyły w domu i gospodarstwie. Pokazane przedmioty zostaną rozłożone na czynniki

4

pierwsze, by ukazać sposób ich tworzenia i działania. Jednocześnie ważną grupą artefaktów będą przedmioty zużyte, uszkodzone, ale naprawione przez ich użytkowników w różny, nieraz zaskakujący sposób. W projekcie zakładano również organizację warsztatów rękodzielniczych prowadzonych przez twórcę ludowego takich jak plecionkarstwo, wikliniarstwo, tkactwo.

3. Ogólnopolski konkurs rzeźbiarski *W drewnie ukryte*

Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Kultura ludowa i tradycyjna 2026

Koordynator projektu: Ilona Sawicka

Dotacja	58 000,00 zł
Wkład własny	14 500,00 zł
Wartość projektu	72 500,00 zł

Zadanie ma na celu wspieranie autentycznej twórczości ludowej w zakresie rzeźbiarstwa. Stworzony w jego ramach ogólnopolski konkurs będzie okazją do pobudzenia kreatywności twórców ludowych zajmujących się tą dziedziną, wyłonienia najlepszych realizacji rzeźbiarskich oraz prezentacji nadesłanych prac na wystawie pokonkursowej. Projekt ma na celu także docenienie twórców i wskazanie znaczenia ich pracy w podtrzymywaniu dziedzictwa kulturowego. Zadanie przyczyni się do zainteresowania szerokiego grona odbiorców rzeźbiarstwem ludowym. Ważnym elementem prezentującym rezultaty projektu będzie katalog, prezentujący nagrodzone i wyróżnione prace, opatrzone tekstem dotyczącym rzeźby ludowej stworzonym przez znawców i praktyków sztuki ludowej. Odbędzie się uroczyste podsumowanie konkursu i wręczenie nagród oraz otwarcie wystawy pokonkursowej. Dodatkowo wydarzeniu temu towarzyszyć będą targi sztuki ludowej prezentujące wyroby sztuki ludowej aktywnie tworzących artystów.

4. Chelń, kamienice mieszczańskie, ul. Lubelska 57/ Podwalna 5 (XIX w.). Remont elewacji i konserwacja ozdobnej witryny – etap II

Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Ochrona zabytków nieruchomych i ruchomych 2026

Koordynator projektu: Beata Pradun

Dotacja MKiDN	219 468,00 zł,
Wkład własny	20 000,00 zł
Wartość projektu	239 468,00 zł

Kontynuacja prac rozpoczętych w poprzednich latach.

5. Modernizacja wyposażenia muzealnego – nowe możliwości

Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Infrastruktura kultury 2026

Koordynator projektu: Beata Pradun

Dotacja MKiDN	303 195,00 zł,
Wkład własny	0,00 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>303 195,00 zł</u>

Projekt ma na celu zwiększenie potencjału Muzeum w Chełmie oraz prezentację zbiorów na poziomie współczesnego odbiorcy, modernizację wyposażenia z uwzględnieniem wprowadzenia rozwiązań odpowiadającym obecnym standardom technicznym. W ramach zadania zostanie zakupione wyposażenie na potrzeby działalności kulturalnej: zestawy komputerowe, oprogramowanie komputerowe, w tym programy graficzne, drukarki, serwery plików, szafy na rysunki, szafę na karty katalogu naukowego, szafy na broń, szafa metalowa na numizmaty, skaner, krzesła ergonomiczne do pracy przy komputerze, gabloty wystawiennicze, lampa błyskowa, niszczarki dokumentów, pętla indukcyjna, tabliczki brajlowskie, plany tyflograficzne, totem dotykowy wewnętrzny, ergonomiczne biurka. Zakup nowego wyposażenia spowodowany jest nie tylko zużyciem posiadanego sprzętu, ale przede wszystkim rozszerzeniem oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami. Realizacja projektu wpisuje się w plan strategii rozwoju Muzeum.

6. **Katalog zbiorów muzealnych dotyczących rodziny Lechnickich**

Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu – Wspieranie działań muzealnych – wystawa i katalogi 2026

Koordynator projektu: Magdalena Mąka

Dotacja MKiDN	54 400,00zł,
Wkład własny	14 100,00 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>68 500,00 zł</u>

Projekt przewiduje wydanie katalogu zbiorów muzealnych dotyczących rodziny Lechnickich. Katalog obejmie cenne archiwa (m.in. dokumenty, fotografie, korespondencję, odznaczenia, plany dóbr, artefakty) związane z ziemiańską rodziną Lechnickich, pochodzącą ze Serebryszcz.

7. **Wydanie katalogu prac Stanisławy Mąki**

Wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Wspieranie działań muzealnych – wystawy i katalogi 2026

Koordynator projektu: Ilona Sawicka

Dotacja MKiDN	60 000,00 zł,
Wkład własny	15 000,00 zł
<u>Wartość projektu</u>	<u>75 000,00 zł</u>

Wydanie katalogu prac wybitnej artystki ludowej ziemi chełmskiej Stanisławy Mąki. Opracowanie 50-letniego dorobku artystycznego. Katalog będzie obejmował: biogram, reprodukcje prac (obrazy, rzeźba, wycinanka, pisanki). Wydawnictwo będzie tłumaczony na język angielski.

XV INNE ZADANIA

Prace związane z działalnością Biblioteki Muzeum

Dokonywano zakupów, wpisów do księgi inwentarzowej, prowadzono digitalizację oraz wprowadzano dane do systemu MOLNET+.

Udostępniano zbiory biblioteczne poprzez prowadzenie wymiany międzybibliotecznej, wysyłkę egzemplarza obowiązkowego wydawnictw MZCh, porządkowanie zbiorów, wypożyczanie książek.

Przygotowano sprawozdanie K03.

Zadania Działu Edukacji

Opieka nad gośćmi muzeum – organizacja czasu wolnego, wycieczek.

Opracowanie zajęć warsztatowych dla różnych grup wiekowych, przygotowanie materiałów warsztatowych – karty pracy, zakup potrzebnych materiałów, przygotowanie prezentacji.

Prace przy redakcji programu „Lato w Muzeum”.

Prowadzenie strony społecznościowej muzeum fb i Instagram.

XVI POZOSTAŁE DZIAŁANIA

- Prowadzenie dokumentacji fotograficznej działań organizowanych w muzeum.
- Sporządzenie sprawozdania rocznego opisowego i finansowego za 2024 r. oraz sprawozdania K02 – kierownicy działów, samodzielni pracownicy merytoryczni, główna księgowa.
- Sporządzenie planu finansowego na 2026 r. – na podstawie planów opracowanych przez działy merytoryczne – główna księgowa.
- Prowadzenie archiwum Muzeum Ziemi Chełmskiej, kompletowanie zaproszeń, plakatów, kontrola archiwum – cały rok.
- Przyjmowanie bieżącej dokumentacji badań archeologicznych – Dział Archeologii.
- Uczestniczenie w uroczystościach państwowych.

Zadania realizowane w ciągu roku na bieżąco.

- Obsługa osób zwiedzających Muzeum; sprzedaż biletów wstępu i wydawnictw muzealnych, prowadzenie frekwencji osób zwiedzających (pomocze muzealne oraz pracownicy merytoryczni).
- Prowadzenie strony internetowej – wprowadzanie informacji na stronę o organizowanych wystawach i imprezach w muzeum oraz poczty elektronicznej.
- Dbłość o muzealia eksponowane na wystawach czasowych oraz przechowywanych w magazynach (wszyscy pracownicy merytoryczni oraz pomocze muzealne).

- Przygotowanie umów użyczenia muzealiów oraz protokołów zdawczo-odbiorczych z przeniesienia muzealiów wraz z opisami stanu zachowania – odpowiedzialni pracownicy merytoryczni poszczególnych działów.
- Przygotowanie protokołów przyjęcia dóbr kultury do zbiorów muzealnych – odpowiedzialni pracownicy merytoryczni poszczególnych działów.
- Przygotowywanie materiałów na warsztaty plastyczne.
- Prowadzenie bieżącej korespondencji.
- Organizowanie wernisaży.
- Montaż i demontaż wszystkich wystaw (zadania realizowali pracownicy techniczni oraz pomoce muzealne z udziałem kuratorów i autorów wystaw).

Zadania realizowane przez specjalistę do spraw kadrowych.

- Prowadzenie spraw pracowniczych i kadrowych: akt pracowniczych, obowiązująca ewidencji pracowników oraz ewidencji zwolnień lekarskich, terminowe sporządzanie sprawozdań statystycznych w zakresie spraw pracowniczych, nadzór i kontrola rejestrów wyjść służbowych i prywatnych, zapoznavanie nowo zatrudnionych pracowników z obowiązującymi w muzeum zarządzeniami, instrukcjami, regulaminem pracy, regulaminem organizacyjnym oraz pobieranie oświadczeń od pracownika o zapoznaniu się z ww. dokumentami, sporządzanie zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu do celów: emerytalno-rentowych, kapitału początkowego – innych celów (np. kredytu, do ZUS, US. itp.).
- Teletransmisja sporządzonych raportów miesięcznych do ZUS.
- Wprowadzanie danych do programu płacowo-kadrowego „Symfonia”.
- Dokonywanie rocznych rozliczeń z podatku dochodowego od osób fizycznych.
- Prawidłowe naliczanie wynagrodzeń i sporządzanie list płac pracownikom.
- Obsługa programu PFRON – terminowe sporządzanie i rozliczenie miesięcznych i rocznych informacji i deklaracji.
- Prowadzenie ewidencji i prawidłowe rozliczanie biletów wstępu do muzeum, przygotowywanie i stemplowanie druków KP, KW.
- Prowadzenie spraw socjalnych w Muzeum.
- Sporządzanie wniosków na staż do PUP, prawidłowe rozliczanie stażystów z PUP.

Zadania realizowane przez Dział Finansowy

- Prowadzenie rachunkowości muzeum, obsługa programu finansowo-księgowego, dokonywanie rozliczeń operacji gospodarczych.
- Wykonywanie dyspozycji środkami pieniężnymi – obsługa programu bankowego: terminowe płatności wynagrodzeń pracowniczych i potrąceń, terminowe płatności dla kontrahentów oraz terminowe rozliczanie z US, ZUS.
- Bieżący nadzór nad prawidłowością rozliczeń kasowych.
- Nadzór nad terminowym naliczaniem wynagrodzeń dla pracowników oraz rozliczeń z ZUS.
- Współpraca z pracownikami merytorycznymi w pozyskiwaniu sponsorów.
- Rozliczanie i nadzór ZFŚS w Muzeum.

- Rozliczanie miesięczne podatku VAT, sporządzanie deklaracji VAT-7 i JPK, wysyłka elektroniczna do US.
- Roczne rozliczenie podatku od osób prawnych, sporządzenie deklaracji Cit-8, wysyłka elektroniczna do US.
- Udział w rozliczaniu programów operacyjnych z MKiDN i innych.
- Wykonywanie sprawozdań do GUS drogą elektroniczną.
- Rozliczanie otrzymanej dotacji podmiotowej i celowej – półrocznie i rocznie, sporządzanie sprawozdań finansowych kwartalnych Rb-Z, Rb-N, półrocznych i rocznych – bilans, rachunek zysków i strat i informacji dodatkowej do bilansu.

Dział Administracji

- Utrzymanie czystości wewnątrz budynków muzeum (pomoce muzealne).
- Zakup środków czystości i artykułów chemii gospodarczej oraz wydawanie pracownikom sprzątającym w celu utrzymania czystości w pomieszczeniach muzeum.
- Nadzór nad personelem pomocniczym (pomoce muzealne i dozorczy-rzemieślnicy) – kierownik Działu Administracji.
- Organizacja transportów.
- Pakowanie i nadzór nad przewożonymi obiektami na wystawy organizowane w muzeum.
- Opracowywanie projektów inwestycyjnych.
- Dystrybucja wydawnictw muzealnych do punktów sprzedaży w poszczególnych budynkach muzeum, realizacja zadania.

Imprezy organizowane przez inne instytucje z udziałem MZCh:

Chelmskie Targi książki w CHBP

Kolorowy Dzień Dziecka Amfiteatr w Kumowej Dolinie

Narodowe Czytanie

Kwsta na chelmskich cmentarzach

Zadania ujęte w planie pracy na rok 2025 z zakresu gromadzenia i trwałej ochrony dóbr kultury oraz działalności wystawienniczej, wydawniczej i edukacyjnej zostały zrealizowane. Ponadto wykonywane były inne zadania powierzone przez Departament Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Chełm.

MUZEUM ZIEMI CHEŁMSKIEJ
im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie
 Muzeum rejestrowane
 ul. Lubelska 55, 22-100 Chełm
 tel. +48 82 565 26 93, e-mail: biuro@mzch.pl
 NIP 563 15 43 882, Regon 000788577

DYREKTOR
 Muzeum Ziemi Chełmskiej
 im. W. Ambroziewicza w Chełmie
Wysolmeczak
 mgr Natalia Jędruszczak